

Dogovor o plačah končno pod streho

To sredo je ekonomsko-socialni svet dokončno uskladił dogovor o plačni politiki v letošnjem in naslednjih dveh letih. Nova je tako tudi minimalna plača – 58 odstotkov povprečja plač v predelovalni industriji. Ker so plače za prve tri tarifne razrede zdaj že nižje od minimalne plače, je za sindikate zelo pomemben tudi dogovor o začetku pogajanj o tarifnih prilogah kolektivnih pogodb dejavnosti. Z drugimi podrobnostmi dogovora vas bomo seznanili v prihodnji številki.

Množica delavcev podjetja Hmezad Kmetijstvo in z njimi tudi nekaj upokoјencev se je prejšnji petek zbralo na verjetno zadnjem zboru. Dogovorili so se, kako bodo ravnali v času, ko je Banka Celje blokirala poslovanje njihovega podjetja in ko jih kmetijsko ministrstvo pošilja v stečaj. Po zboru so pred Banko Celje odnesli transparent z napisom **Pogrebnik – 183 delavcev Kmetijstva Žalec – Celjska Banka**.

Drugi transparent **Danes mi delavci, jutri vi kmetje** pa so pustili kar na dvorišču.

Kot smo izvedeli ta teden, njihovi pozivi ministrstvu in bankam, naj jim omogočijo obdelati hmeljišča, niso bili uslišani. Stečaj naj bi bil uveden zelo hitro. Za hmeljišča pa naj bi menda odslej skrbela Perutnina Ptuj.

Več na strani 5

Mednarodni praznik žensk – 8. marec spet pridobiva veljavo. Iz sporočil z dveh tiskovnih konferenc in okrogle mize v organizaciji ZSSS izhaja, da je to posledica poslabšanja položaja zlasti zaposlenih žensk. Na tiskovni konferenci v Ljubljani je nastopila tudi Majda Krese, delavka, ki je že drugič ostala brez dela. Pravda za njeno prvo izgubo dela še ni končana. Kako se bo tokrat razpletlo, se še ne ve; čeprav jo je delodajalka odslovila, se ne more prijaviti na zavodu za zaposlovanje, saj ji še ni izročila delovne knjižice.

Več o položaju žensk na straneh 2, 3 in 4

Branka Jurak, sekretarka območnega odbora sindikata, razlaga delavkam in delavcem O-mode iz Ormoža, kakšne bodo njihove pravice v stečajnem postopku.

Poročilo na strani 6

Pokojninska reforma je krivična zlasti za ženske

Predsedstvo ZSSS je ob mednarodnem dnevu žena pripravilo dve tiskovni konferenci. Sprejetje novega zakona o pokojninskem in invalidskem zavarovanju bi poslabšalo položaj žensk, je bilo glavno sporočilo prve tiskovne konference. Na drugi konferenci pa je bila beseda o nič kaj ugodnem položaju žensk na trgu dela, kjer so v primerjavi z moškimi dokaj zastopljene.

Kot je povedala izvršna sekretarka predsedstva ZSSS **Metka Rokсандić**, bi sprejetje predloga zakona o pokojninskem in invalidskem zavarovanju bistveno poslabšalo položaj žensk. Na ženske naj bi padlo največje breme predlaganih sprememb. Do tega naj bi prišlo zlasti zaradi povečanja upokojitvene starosti, ki se bo povečala le za ženske. Po izračunih Rokсандićeve ženske, ki že imajo 10 let zavarovalne dobe, ne bodo mogle izkoristiti vseh ugodnosti iz predloga novega zakona. Ženske bodo prizadete tudi zaradi znižane odmerne stopnje – ker bo pokojnina precej nižja, bodo prisiljene delati dlje. Ugodnosti za otroke bodo tako lahko izkoristili le njihovi partnerji. Podatki ZPIZ pa po besedah Rokсандićeve dokazujejo, da starostne upokojenke umrejo prej kot starostni upokojenki.

Rokсандićeva je pripravila nekaj izračunov možnosti žensk za upokojitve po predlogu novega zakona, iz gradiva smo izbrali dva primera, objavljamo ju v posebnem okvirju.

Karmen Leban, sekretarka Sindikata gostinstva in turizma Slovenije (SGiT), je povedala, da bi po novem zakonu natararice in kuharice morale delati precej dlje, kot so jih delodajalci pripravljene gledati na delovnem mestu. Te delavke praviloma začnejo delati pri 17 ali 18 letih, pri 45 pa ne morejo več računati na novo zaposlitev. Ker tako natararice kot kuharice delajo tudi doma, so pri 53 letih zelo zgarane. Lebanova je omenila tudi pogosto prakso delodajalcev, ki od novozaposlenih delavk zahtevajo podpis izjave, da ne bodo rodile. Če bi rodile, pa jim delodajalci vsiljujejo podpis

bianco odpovedi delovnega razmerja. Lebanova se je vprašala, kdo lahko od gostinke, ki dela do 56. leta, zahteva, naj nadaljuje delo še do 63. leta.

Na novinarsko vprašanje, kaj predlaga SGiT, je Lebanova odgovorila, da naj bi za redno upokojitve (brez odbitkov) še naprej zadoščalo 35 let dela. Če bi de-

Metka Rokсандić

ke v gostinstvu zelo nesprejemljive.

V tekstilni industriji je zaposlenih več kot 90 odstotkov žensk, skoraj vsi šefi pa so moški, je za začetek povedala **Martina Horžen**, predsednica sindikata Lisce iz Sevnice. Ko je tekstilna industrija v Jugoslaviji cvetela, so v Lisci zaposlili veliko zelo mladih deklet. Zaradi tega imajo sedaj precej invalidnih delavk. Kako naj te invalidke delajo še dlje, saj tudi sedaj ne dočakajo redne upokojitve, se je vprašala Horženova. Največ invalidnosti je posledica okvar hrbtenice, rok, ožilja, oči. Ker vse to ne sodi na seznam poklicnih bolezni, si sindikat prizadeva za določitev seznama bolezni iz dela. Ker tekstilna industrija v Sloveniji menda nima več perspektive, bodo podjetja skušala čim dlje poslovati s sedaj zaposlenimi, v nove delavke in delavce se jim namreč ne spleča vlagati.

1. PRIMER

(Rojena 2. 11. 1966, datum zaposlitve september 1985, srednja izobrazba, brez otrok)

Možnost upokojitve	– Brez olajšav	
Datum	november 2024	
Potrebna starost	58 let	
Potrebna pokoj. doba	38 let	
Dejanska starost	58 let	
Dejanska pokoj. doba	39 let 2 mes.	

Odmera	Veljavno	Novo
Za 35 let	85 %	
Za 39 let 2 mes.		72,42 %

lavke delale dlje, pa naj bi dobile bonitete. Zavzela se je tudi za sprejem zakona o varstvu pri delu, ki naj bi bolj varoval zdravje gostinskih delavk in delavcev. **Metka Rokсандić** pa je omenila zahtevo, naj bi prehodno obdobje podaljšali. Od tistih, ki imajo že deset let dela, namreč ne bi smeli pričakovati, da bodo nosili glavno breme pokojninske reforme. **Dušan Semolič** pa je dodal, da ne bi smeli kaznovati tistih, ki ne dosegajo zahtevane dobe, ampak stimulirati tiste, ki jo presegajo.

Marjanca Onič, sindikalistka iz Term Maribor, je povedala, da

2. PRIMER

(Rojena 1. 4. 1966, datum zaposlitve september 1991, visoka izobrazba, 1 otrok)

Možnost upokojitve	Brez olajšav	Z olajšavami	Olajšave
Datum	september 2029	september 2025	
Potrebna starost	58 let	min. 56 let	1 otrok
Potrebna pokoj. doba	38 let	38 let	- 8 mes.
Dejanska starost	63 let	59 let 5 mes.	
Dejanska pokoj. doba	38 let	38 let	dodana doba 4 leta štud.

Odmera	Veljavno	Novo
Za 35 let	85 %	
Za 34 let		58,37 %

je v njeni dobro urejeni firmi – delavci in delavke namreč uživajo vse pravice iz kolektivne pogodbe – kar 13,4 odstotka invalidov. Do tega prihaja največkrat zaradi okvar hrbtenice in ožilja ter zaradi zelo napornega dela. Vprašala se je, kolikšna je obolevnost in invalidnost v slabih podjetjih, kjer delavci niso tako zaščiteni. Ko je delavka enkrat iztrošena, je v gostinstvu ni kam prerazporediti. Vsak mesec se v Term Maribor pojavita po dva nova primera invalidnosti. Velika večina žensk zato v gostinstvu že sedaj ne dočaka pogojev za redno upokojitve. Rešitve iz predloga novega pokojninskega zakona so zato za delav-

Da bi medicinske sestre uveljavljale boniteto za dva otroka, ne bo izvedljivo, je povedala **Silva Unterlechner** iz Zdravstvenega doma Maribor. Medicinske sestre so na razpolago kar 24 ur na dan, njihovega dela pa drugi ne poznajo in ga zato premalo cenijo. Da bi delale dlje kot sedaj, ne bo mogoče, saj so zelo utrujene. Rešitve iz predloga pokojninskega zakona je zato treba spremeniti. Njena kolegica **Zdenka Makari** je dodala, da se večina medicinskih sester invalidsko upokoji. To je posledica težkega dela. Medicinske sestre namreč nimajo pravega počitka, pogosto delajo ves dan, tudi ob praznikih.

F. K.

Pravice ženskam niso dane enkrat za vselej, zato je prav, da 8. marec, spomin na prve boje žensk za njihove pravice, znova dobiva veljavo. Prvo praznovanje pri nas je bilo pred 88 leti v Zagorju, Trstu in na Jesenicah. Po besedah Metke Roksandić se položaj žensk v Sloveniji slabša, zato jih je treba o njihovih pravicah in poteh za doseganje le-teh znova osveščati.

„Ženska brez dela ne more biti samostojna, je torej odvisna in pogosto živi v revščini. Čeprav je med zaposlenimi 49 odstotkov žensk, njihovo število pada že od leta 1988. Takrat je bilo pri nas zaposlenih kar 400.000 žensk, danes jih je le še 309.000. Stopnja brezposelnosti med ženskami je 16-odstotna, med moškimi pa 13,3-odstotna. Položaj se v zadnjih letih slabša, saj so ženske odrinjene od

upokojenke prejemajo kar za 23 odstotkov manjše pokojnine kot moški.” Tako Metka Roksandić, ki je prepričana, da je rešitev za vse to v osveščanju in izobraževanju žensk.

Tekstilne tovarne se zapirajo, sedaj je ogroženih kakšnih 1000 delovnih mest, večinoma so na njih ženske, je povedala **Branka Novak**, sekretarka sindikata tekstilne in usnjarskopredelovalne industrije. Ker podjetja nimajo denarja za naložbe, so v tekstilni industriji tudi izjemno slabi pogoji dela. Plače tekstilk so izjemno nizke – kar 30 odstotkov zaposlenih ne zasluži na mesec več kot 65.000

Majda Krese je za začetek povedala, da je brezposelna trgovka. Brez dela je ostala čez noč, delodajalka ji ni izročila niti delovne knjižice, s katero bi se lahko prijavila na zavod za zaposlovanje. Samostojna podjetnica ji knjižice ne more izročiti, ker ni poravnala obveznosti do občine. Uradno je torej še zaposlena, dejansko pa brez dela in zaslužka. Kresetova je mati samohranilka z dvema otrokoma; ker ima že 49 let, skoraj nima možnosti za novo zaposlitev. Edini njen prihodek je socialna pomoč, skupaj z otroškim dodatkom prejema 40.000 tolarjev mesečno. V Domu sindikatov je prišla do Sandija Bartola, ki ji je obljubil pomoč.

Brez zaposlitve je Kresetova kot presežna delavka v drugi dejavnosti ostala tudi pred pe-

Ženske so zapostavljene tako pri delu kot iskanju zaposlitve

zaposlitve, tudi v politiki jih je vedno manj. To, da ženske prvič rodijo pri 27 letih, bi moral biti znak za državo, da mora nekaj narediti. Ne nazadnje bi morala nadzirati, da bi tisto, kar imamo na papirju kar v redu zapisano, tudi veljalo.

Ženske, ki ostanejo brez dela, pa si za novo zaposlitev prizadevajo bolj kot moški. V klubih iskalcev zaposlitve jih je kar 70 odstotkov. Zaradi nege obolenih otrok so ženske osemkrat toliko odsotne kot njihovi zakonski partnerji.

Od žensk se ob nastopu dela zelo pogosto zahteva podpis izjave, da ne bodo imele otrok, tudi članstvo v sindikatu v nekaterih dejavnostih (naprimer trgovini) ni zaželeno. Sporov na sodiščih pa je zelo malo, saj so takšni primeri težko dokazljivi.

Zelo znan primer diskriminacije žensk je nedavni dogodek v Mariboru, ko je delodajalec (Baumax) iskal 45 delavk. Na razpis se je javilo kar 1800 kandidat, ki so morale priložiti tudi svoje slike. Prihodnjič bodo delodajalci mogoče zahtevali, naj se kandidatke slikajo v kopalkah. Pogosti so primeri, ko delodajalci v razpisu poudarjajo potrebno starost in spol, kar je nezakonito. Zelo sporno je tudi sklepanje delovnih razmerij za določen čas, ki se obnavljajo tudi po desetkrat. Pogosto kaka delavka tako tudi po deset let nadomešča kolegice na porodniškem dopustu. Znani so tudi primeri, da delavkam pred porodom preneha delovno razmerje za določen čas, že tri mesece po porodu pa jih delodajalci ponovno zaposlijo. Delodajalci so skoraj brezmejno iznajdljivi, država pa proti njim ne ukrepa.

Ženske so praviloma plačane slabše kot moški. Največja razlika je za tiste, ki nimajo nobene izobrazbe, zaslužijo le dve tretjini tega, kar prejmejo moški. Zaradi slabše plače so namdomestila brezposelnih delavk manjša kot pri moških, manjše so tudi pokojnine. Starostne

Na tiskovni konferenci so govorili (od leve proti desni): Andrijana Golob, Branka Novak, Dušan Semolič, Metka Roksandić in Majda Krese.

bruto. Manj kot 130.000 bruto plače pa prejema 80 odstotkov zaposlenih v tekstilni industriji. Položaj zaposlenih je zato katastrofalen, veliko jih živi na družbenem dnu.

Država pa po besedah Novakove ravna gasilsko, saj problemov ne rešuje ministrstvo za gospodarske dejavnosti, ampak ministrstvo za delo. Povrh so tudi naši delodajalci začeli iskati možnost selitve proizvodnje v države s cenejšo delovno silo, pogosto kar v države, nastale iz bivše Jugoslavije. Sindikat se v teh razmerah lahko bojuje le za ohranitev delovnih mest. Ta cilj je dosegljiv z zmanjšanjem obremenitev te industrije. Podobno razmišljajo tudi poslanci iz odbora državnega zbora za gospodarstvo, vendar to ostaja le na papirjih.

timi leti. Njen spor na sodišču se vleče pet let in ne ve, kdaj bo končan.

SKEI ima že več let komisijo za vprašanja žensk, je povedala **Andrijana Golob**. Naloga komisije je spodbuditi kolegice k večji samozavesti. Tudi pravice morajo bolj spoznati. Golobova tudi misli, “da bi se brezplačno delo žensk v gospodinjstvih, v ZDA po raziskavah ustvarijo tretjino bruto družbenega proizvoda, moralo pravično porazdeliti na oba spola”.

Po besedah **Dušana Semoliča**, je v parlamentu sedaj na dnevnem redu ratifikacija Evropske socialne listine. Ena od sestavin te listine je tudi enakopravnost obeh spolov.

F. K.

Sekretarka območne organizacije ZSSS v Podravju in članica državnega sveta **Vekoslava Krašovec** je uvodoma povedala, da se neenakopravnost žensk najbolj kaže na področju zaposlovanja. V lanskem letu se je brezposelnost žensk povečala za 3 odstotke, brezposelnost moških pa se je za 2 odstotka zmanjšala. Ženske težje dobijo zaposlitev, ko pa jo dobijo, je njihovo delo vrednoteno nižje kot delo moških. Tako so bili po analizah strokovnjakov v obdobju od leta 1990 do 1996 prejemki moških v povprečju za 19 odstotkov višji od prejemkov žensk.

Če predlog pokojninske reforme vlade ne bo doživel sprememb, bodo ženske in delavke nosile največje breme pokojninske reforme. Sindikati tega ne smemo dopustiti, je dejala Krašovec.

Sekretarka območnega odbora Sindikata tekstilne in usnjarsko-predelovalne industrije Slovenije za Podravje **Branka Jurak** je povedala, da je bilo včasih v tekstilni panogi v Mariboru zaposlenih 6000 delavk, danes pa jih je samo še 2000.

Po besedah Jurakove so se pred dvema ali tremi desetletji ženske lahko svobodno odločale o ustvarjanju družine. Danes pa se mora prenekatera delavka hočeš nočeš poročiti, sicer ne bi mogla preživljati sebe in svojih otrok. "Ne smemo si zatiskati oči pred tem, da se je pri nas mnogo žensk, verjet-

Na okrogli mizi ZSSS v Podravju so se zbrale predstavnice številnih sindikatov, združenj in političnih strank

Okrogla miza v Mariboru: Za večjo enotnost žensk

Ob mednarodnem prazniku žensk je območna organizacija Zveze svobodnih sindikatov Slovenije za Podravje v sodelovanju s številnimi sindikalnimi organizacijami, združenji in političnimi strankami pripravila okroglo mizo o položaju žensk v naši družbi "Enakopravnost - sožitje - napredek - mir!". Udeleženske so ugotovile, da obstaja pri nas velika razlika med pravicami, ki jih imajo ženske po ustavi in zakonih, in med pravicami, ki jih dejansko uživajo. Po mnenju udeleženk se družbeni status žensk pri nas v zadnjem času ne izboljšuje, temveč celo poslabšuje. Da bi se to spremenilo, se bodo morale ženske bolj enotno zavzeti za svojo enakopravnost, ne glede na strankarsko pripadnost.

Kako se ena od samohranilk bori za socialno varnost

Na okrogli mizi smo lahko slišali tudi, po kakšni trnovi poti mora hoditi ena od delavk samohranilk, da bi sebi in svojemu sinu zagotovila socialno varnost. Delavka, ki ne želi biti imenovana, je danes stara 44 let. Do leta 1993 je delala kot kvalificirana delavka v elektroindustriji. Po stečaju podjetja je dve leti prejela denarno nadomestilo za čas brezposelnosti. Ker je bila njena plača skromna, je bilo denarno nadomestilo še bolj skromno. S sinom sta živela v podstrešni sobici brez vode in elektrike. Ko se je zatekla po pomoč na sindikat, so ji sindikalisti pomagali v sobico napeljati elektriko in vodo, podarili pa so ji tudi rabljen pralni stroj.

Na zavodu so ugotovili, da v svojem poklicu v Mariboru ne bo več mogla najti zaposlitve, saj je zaman napisala več kot 200 prošenj. Zato se je preusposobila za bolničarko in začela delati v okviru javnih del. Ko je že mislila, da se bo življenje počasi normaliziralo, saj je prejela skromne dohodke, pa ni več mogla sodelovati na javnih delih, ker je že preteklo leto dni, kolikor časa so brezposelne osebe lahko vključene v javna dela.

Zato se je hotela zaposliti kot bolničarka, vendar nikjer ni dobila službe, ker formalno ni imela opravljenega pripravništva. Napisala je veliko prošenj in končno dobila pripravniško mesto v Splošni bolnišnici Maribor, kjer se je za to zavzemal tudi sindikat. Zaposlili so jo za šest mesecev, da bo lahko opravila vsaj pripravništvo in da ji bo priznan novi poklic. Sedaj, ko se je sin vrnil od vojakov (tudi on je brezposeln), dela pri 44 letih kot bolničarka pripravnica za skromno pripravniško plačo. Tudi šest mesecev bo minilo in nato bo, vsaj tako upa, lahko dobila službo kot bolničarka. Statistični podatki namreč kažejo, da bolničark pri nas primanjkuje.

Kljub trnovi poti torej še ne ve, vendar upravičeno upa, da bo lahko sama skrbela za svojo materialno in socialno varnost.

no pa tudi moških, zaradi socialne stiske prisiljenih poročiti," je dejala Jurakova.

Jurakova je prav tako opozorila, da mora marsikatera ženska pred zaposlitvijo podpisati odpoved, ki jo delodajalec vzame iz dokumentacije, če ženska zanosi ali če izostaja z dela zaradi nege otrok.

"Ženske ne želimo postati moški, temveč si želimo samo enakopravnosti. Pri razpisu za natakarkarja nikoli ne piše, da mora biti lep. Težko pa bi našli razpis za natakarkarja, kjer ni pogoj za zaposlitev tudi to, da je mlada in simpatična. Ali je to enakopravnost?"

Jurakova se je zavzela tudi za sožitje med spoloma. Žal pa mnoge ženske danes ne živijo v sožitju s svojim okoljem, saj so žrtve spolnega nadlegovanja in nasilja. Po njenem mnenju ženske spolnega nadlegovanja ne prijavljajo, večkrat pa o tem potožijo svojim sindikalnim zaupnikom.

Družba mora po mnenju Jurakove delavkam zagotoviti tudi

možnost za šolanje in napredovanje. Žal pa se marsikdaj zaradi socialne stiske v družini dekleta ne šolajo.

Članica mestnega sveta v Mariboru **Jasmina Vidmar** iz Liberalne demokracije Slovenije pa je dejala, da so ženske pri nas v času šolanja enakopravne – tako vsaj kažejo raziskave. S problemi se pravzaprav srečajo šele, ko se pojavijo na trgu delovne sile, saj mnogo težje najdejo zaposlitev kot njihovi moški vrstniki. Zato bi morala država storiti več za to, da bi breme starševstva bilo bolj enakomerno porazdeljeno. Po njenem mnenju bi morali moški

dobiti neprenosljivo pravico, da za vsakega otroka izkoristijo tri mesece dopusta. Tako bi bili mladi moški in ženske bolj izenačeni na trgu delovne sile, poleg tega pa bi bilo to tudi koristno za otroke, saj potrebujejo skrb in ljubezen obeh staršev.

Nataša Rejec iz Neodvisnih sindikatov Slovenije je opozorila, da so starejše delavke pod čedalje hujšim pritiskom: na eni strani potekajo razprave o dvigu starostne meje za pridobitev polne pokojnine, na drugi strani pa so delodajalci do njih vedno bolj agresivni in se jih želijo znebiti. Stresi, ki jih dandanes doživlja ženske, se prenašajo na cele družine. Nataša Rejec meni, da ženskam manjka čut za to, da bi stopile skupaj in se zavzele za svoje pravice.

Po besedah Rejčeve je v tistih okoljih, kjer se je za starejše delavke zavzel sindikat, pritisk nanje popustil. Če problem postane javen, ga je pač lažje reševati, saj delodajalec ne more več neovirano kršiti zakonov in predpisov.

Članica mestnega sveta v Mariboru **Melita Cimerman** iz Demokratske stranke, sicer direktorica Andragoškega zavoda, je povedala, da se izobražuje več žensk kot moških in da so ženske v povprečju tudi bolj izobražene. Kljub temu pa ne naredijo takšne poklicne kariere, ker težje najdejo zaposlitev, ker se morajo pri delu bolj dokazovati in ker zakonodajalec ni dovolj poskrbel za njihovo enakopravnost. Res pa je, da

Zbor delavcev Hmezada Kmetijstva

Ne gre le za 183 delavcev, ampak za naše hmeljarstvo

Delavci Hmezada Kmetijstva so se prejšnji petek zbrali na skupnem zboru, najverjetneje zadnjič. Čeprav so pristojne, kmetijsko ministrstvo, banke in vse druge pozvali, naj rešijo njihovo podjetje, se je ta teden pokazalo, da se stečaju ne morejo izogniti. Takšno radikalno odločitev so po tem, kar smo slišali na zboru, izsilili veliki kmetje, ki hočejo prevzeti zemljišča, na katerih je dosedaj gospodarilo Hmezad Kmetijstvo.

Predsednik uprave Hmezad Kmetijstva **Rudi Janežič** je delavcem na zboru najprej razložil, kako si je uprava prizadevala rešiti podjetje. Ko je cena hmelja pred koncem lanskega leta padla na tri marke za kilogram, njihova lastna cena pa je 5,5 marke, toliko kot v Nemčiji, ZDA, so predlagali državi, naj jim pokrije razliko do lastne cene. To so predlagali, ker so 90-odstotni izvoznik, ker so na oltar domovine dali že zelo veliko, saj je bil tolar vsa leta precenjen za kakšnih 40 odstotkov. Namesto podpore jim je ministrstvo za kmetijstvo odgovorilo, da naj bi odšli v stečaj.

Poleg nad ministrstvom je Janežič potožil tudi nad ravnanjem Banke Celje, ki ni hotela nič slišati, da bi polovico dolga spremenila v lastniški delež, za polovico pa prejela državne obveznice. Namesto pomoči je ta banka blokirala žiro račun Hmezada Kmetijstva. Zaplenila je tudi zalogo hmelja in živino, morebitni iztržek od prodaje bi namreč šel na njen žiro račun.

Predsednik uprave Rudi Janežič (drugi z leve) je povedal, da naša država proizvede 4 odstotke vse svetovne proizvodnje hmelja, Hmezad Kmetijstvo polovico od tega. Če glavnega proizvajalca ne bo več, hmelja pri nas verjetno ne bomo več gojili. Srečko Čater (tretji z leve), ki je vodil zbor, pa je bil kritičen zlasti do politike, ki streže interesom nekaterih velikih kmetov.

V množici zborovalcev je izstopal tudi traktorist Stanko Likozar, ki je dejal, da so delavce izigrali gospodje in funkcionarji. Izrazil je pripravljenost nadaljevati delo.

Tudi prenos poslovanja na bajpas podjetje ni mogoč. Zaradi tega se dela na hmeljiščih, zanje bi morali najeti tudi 1000 sezonskih delavcev, niso mogla začeti pravočasno.

Kolektiv je po Janežičevih besedah zdrav in sposoben delati. Stroške so v preteklih letih že maksimalno znižali, zato rezerv ni več. Na ministrstvu, s kmeti in bankirji je bilo nič koliko sestankov, vendar niso našli skupnega jezika. Naredili so več sanacijskih programov, vendar jih niso sprejeli. Kmetje so zase zahtevali 429 hektarov poljedelskih površin, praktično vse njive, delavce pa pustili podjetju. Njiv niso mogli odstopiti, saj so kruh delavcev. Lani so kmetom dali na razpolago 500 hektarov, od tega pa nimajo nič. S Hmezadom Eksportom, ki izvažja hmelj, so se hoteli združiti, vendar tega niso sprejeli. Mešalnica se je odcepila, ribogojnico so oddali v najem, prodali so tudi krave. Zdaj so čisti "primarci", ki potrebujejo državno pomoč.

Janežič je končal z besedami: "Težko mi je, ko vas gledam. Da ne bi bila škoda še večja, bomo kljub temu, da nimamo plina in bencina, v ponedeljek skušali začeti nujna dela na njivah. Stečaj bo sodišču predlagal eden od upnikov. Če bo stečajni upravitelj nadaljeval proizvodnjo, vas bo verjetno večino povabil, da nadaljujete delo. Starejši pa bomo šli na zavod. Plače smo imeli 5 odstotkov pod ravnilo, določeno s kolektivno pogodbo, saj smo s tem hoteli ublažiti posledice padanja cen hmelja. Plače za februar pa so že odobrene."

Srečko Čater, predsednik Sindikata KŽI, ki je zaposlen v Hmezadu Kmetijstvu, je udeležencem zbora predlagal, naj v stečajnem postopku uveljavljajo razliko od polnih plač. S stečajnim upraviteljem naj bi, če bodo povabljeni, sodelovali. Na Čaterjev predlog so udeleženci zbora sprejeli tudi zadnji poziv odgovornim, naj jim omogočijo nadaljevati proizvodnjo. Čater je zborovalcem tudi povedal, da so jim iz Agroemone, KK Kranj, KG Kočevje poslali pisma podpore. V vseh teh podjetjih se namreč zavedajo, da gre za proces likvidacije bivših velikih družbenih podjetij. Čater ima dokaze, da so politični voditelji prepričali vodstvo Banke Celje naj zahteva stečaj Hmezada Kmetijstva. Delavci so na Čaterjev predlog še sklenili zavarovati hmeljišča vse do takrat, ko jih bo prevzel stečajni upravitelj (to varovanje so ta ponedeljek začeli tudi izvajati).

Iz množice zborovalcev so prihajali medklici, da je stečaj prepozen, da bi vodstvo moralo oditi že prej. Še posebej je bentil eden od delavcev, ki je bil pred leti odpuščen in je izgovil vse sodne spore s podjetjem. Sicer pa so Čaterjeve predloge, oblikovati jih je pomagala tudi Milica Dabanovič iz območne organizacije ZSSS Celje, zborovalci soglasno potrdili.

Franček Kavčič

Tomaž Kšela

ženske včasih niso pripravljene delati kariere za vsako ceno, saj v svojem razumevanju življenja vidijo zase še veliko drugih vlog in nalog, ki jih lahko še bolj osrečijo.

Cimermanova je prav tako dejala, da obstaja še veliko predsodkov do žensk. Tako denimo za delovna mesta tajnic, medicinskih sester in snažilnic niti ni "moškega imena", medtem ko za šefe, vodje in menedžerje nimamo ženskih poimenovanj.

Predsednica Sindikata zdravstva in socialnega varstva Slovenije **Nevenka Lekše** je dejala, da so ženske po zakonih sicer enakopravne, žal pa ni tako tudi na trgu delovne sile. V zdravstvu, kjer je med zaposlenimi velika večina žensk, so na direktorskih položajih razen redkih izjem samo moški.

Lekšetova se je zavzela za ustanovitev posebnega sklada, ki bo žrtvam spolnega nadlegovanja na delovnem mestu zagotovil brezplačno pravno pomoč. V zvezi s tem bo potrebno sprejeti tudi kodeks obnašanja, saj dandanes mnogi še vedno ne razlikujejo med vljudnim komplimentom in neprijetnim nadlegovanjem.

Predstavnica ZZZB **Ani Ka Kuhar** je izrazila veselje, da so sindikati opozorili na pereč položaj žensk v današnji družbi. Ženske o teh problemih ne bi smele godrnjati samo v ozkih krogih, temveč bi se morale javno boriti za svoje pravice, ne glede na to, v kateri politični stranki ali združenju delujejo. Prav tako bi si morale stranke bolj prizadevati, da bi bilo v državnem zboru in vladi več žensk.

Razprava na okrogli mizi je pokazala, da udeleženke veliko pričakujejo tudi od sprejema Evropske socialne listine v našem državnem zboru, saj ta dokument govori tudi o tistih pravicah, ki jih naše ženske še ne uživajo. Tako omenjena listina ne dovoljuje nočnega dela žensk, pri nas pa nanj kljub zakonskim omejitvam še vedno pristajamo. Tudi določila o minimalni plači so za ženske še kako aktualna, saj njihova sedanja višina samohranilkam in samohranilcem ne omogoča dostojnega življenja. Udeleženke so sklenile okroglo mizo z misliti, da se bodo morale še večkrat sestati in pogovoriti o spoštovanju pravic žensk – ne samo ob mednarodnem prazniku žensk.

Podjetje O-moda 33 gre v stečaj

Hud udarec za Ormož

Dušan Koprivnik, lastnik in direktor podjetja O-moda 33 iz Ormoža je prejšnji teden na tiskovni konferenci povedal, da bo na sodišču za svoje podjetje vložil predlog za uvedbo stečajnega postopka. Tako bo v Ormožu, kjer je že sedaj brezposelnost več kot 12-odstotna, ostalo brez dela še 138 delavk in delavcev. Gre za največji stečaj, ki je v zadnjem desetletju prizadel ormoško gospodarstvo.

Po Koprivnikovih besedah je podjetje O-moda 33, ki je nastalo pred tremi leti s privatizacijo Pekovega obrata, v zadnjih mesecih izgubilo domala vsa naročila, saj so tuji in domači partnerji prenesli proizvodnjo v države, kjer je cena dela nižja kot v Sloveniji.

"Upam, da bo vest, da mora v stečaj še eno podjetje v tekstilni in usnjarskopredelovalni industriji, streznila vlado in druge odgovorne v naši državi. O-moda 33 je eno prvih podjetij v sloveniji, v katerem delodajalec in sindikati že dalj časa skupaj opozarjamo na iste probleme, pred katerimi si odgovorni še kar naprej zatiskajo oči.

O-moda 33 je na začetku izdelovala obutev za Peko, kasneje pa za Planiko. Ker se je v krizi znašla tudi Planika, je ormoško podjetje začelo delati za tuja tržišča. Poleti leta 1997 je podjetje začelo proizvajati za podjetje Gabor iz Avstrije, naročila za to firmo so zasedla 80 odstotkov proizvodnih zmogljivosti.

Septembra lani je podjetje Gabor napovedalo, da bo zaradi previsokih stroškov dela v Sloveniji oktobra prekinilo pogodbo o sodelovanju. To se je tudi zgodilo.

Oktober se je O-moda 33 na zavodu za zaposlovanje in na ministrstvu za delo, družino in socialne zadeve prijavila na razpis za spodbujanje programov povezovanja, vendar na razpisu ni uspela. Proizvodnja v ormoški tovarni obutve se je zmanjšala tudi zaradi tega, ker je ameriški kupec Klarks nehal sodelovati z Alpino. Alpina je bila sicer še naprej pripravljena sodelovati z O-modo 33, vendar samo, če bi razliko med ceno dela v BiH in Sloveniji pokrivala država. Ker kljub pozivom vodstva ormoškega podjetja, republiškega odbora sindikata tekstilne in usnjarskopredelovalne industrije ter ormoškega župana pristojni na takšno reševanje obutvene industrije niso pristali, je Alpina proizvodnjo premestila v BiH.

V letu 1998 je O-moda 33 imela za 280 milijonov tolarjev celotnega prihodka, vendar je kar 80 odstotkov ustvarjenega porabila za plače z davki in prispevki. Čeprav je povprečna mesečna plača le 51.000 tolarjev, je podjetje v minulih letih pridelalo za 40 milijonov tolarjev izgube. Ker izguba mesečno poraste za nekaj milijonov, je Koprivnik kot lastnik in direktor bil prisiljen vložiti predlog za uvedbo stečajnega postopka.

Predsednik sindikata tekstilne in usnjarskopredelovalne industrije Anton Rozman je na tiskovni konferenci dejal, da O-moda 33 ni osamljen primer, saj se s podobnimi težavami srečujejo tudi številna druga podjetja v panogi. "Če bo

šlo tako naprej, bomo v slovenski obutveni industriji imeli kmalu samo še blagovne znamke, proizvodnja pa bo v tujini, kjer je delo cenejše." Po Rozmanovih besedah dela v tekstilni in usnjarskopredelovalni industriji še okoli 40.000 delavcev. Ob takšni ekonomski politiki države pa se kaj hitro lahko zgodi, da se bo število zaposlenih v tej panogi prepolovilo.

"Težave, s katerimi se srečuje tekstilna in usnjarskopredelovalna industrija, so posledica dejstva, da država nima industrijske politike, zato tudi podjetjem, ki so zaradi previsokih stroškov dela prisiljena ukinjati proizvodnjo, ne daje nobenih alternativ," je poudaril Rozman.

Rozman se je vprašal, ali je bolj pametno zmanjšati davke in prispevke ali ukiniti delovna mesta. Rozman je predlagal, naj bi država razmislila o uvedbi carin na lon posle v tujini.

Po Rozmanovih besedah so predstavniki sindikata tekstilne in usnjarskopredelovalne industrije s problemi pred kratkim seznanili tudi predsednika pristojnega odbora pri državnem zboru dr. Jožeta Zagožna. Sindikat od države terja izboljšanje pogojev gospodarjenja. "Če vlada meni, da tekstilna in usnjarskopredelovalna industrija ni več perspektivna, mora pripraviti celovit program zmanjševanja zaposlenih v tej panogi, kakor je to denimo storila za premogovništvo. Nedopustno pa je, da država s svojo davčno politiko ter pretiranimi davki in prispevki na živo delo uničuje tekstilna in usnjarskopredelovalna podjetja," je sklenil Rozman.

Predsednica sindikata v O-modi 33 Ivanka Zorjan je povedala, da podjetje delavcem dolguje plače za januar in februar, lanski regres za letni dopust ter regres za prehrano in potne stroške za prevoz na delo za januar in februar. Če bo sodišče za podjetje uvedlo stečajni postopek, bodo delavci največji upniki.

Delavke in delavci so informacijo o predlaganem stečaju podjetja sprejeli s solzami v očeh, saj v Ormožu nima veliko zaposlitvenih možnosti.

Po besedah direktorja je bilo podjetje po realni tržni cenitvi konec minulega leta vredno okoli 35 milijonov tolarjev. Približno tolikšna bo tudi stečajna masa. Zato lahko delavci pričakujejo, da bodo v stečajnem postopku dobili večji del svojih terjatev poplačanih.

Koprivnik je razloge za stečaj podjetja pojasnil tudi delavcem. Ker je podjetje ostalo domala brez vseh naročil tujih in domačih poslovnih partnerjev, se je samo v januarju in februarju izguba povečala za 17 milijonov tolarjev in znaša že 40 milijonov tolarjev. Ko so delavci 19. januarja stavkali, je Koprivnik še upal, da bo podjetje ob pomoči pristojnih uspelo pridobiti kakšen posel, sedaj pa te možnosti ni več. Če bo stečajni upravitelj za podjetje videl kakšno perspektivo, bo lahko nadaljeval proizvodnjo in predlagal prisilno poravnavo.

Delavkam in delavcem, ki so informacijo o predlaganem stečaju podjetja sprejeli s solzami v očeh, je spregovoril tudi predsednik sindikata tekstilne in usnjarskopredelovalne industrije Anton Rozman. Dejal je, da ima država mačehovski odnos do omenjene panoge, zato je večina podjetij v velikih težavah. Država po Rozmanovih besedah pomaga samo velikim sistemom, medtem ko ima do malih podjetij, še zlasti če niso blizu metropole, brezbrizen odnos.

Po Rozmanovih besedah je država brezbrizno spremljala propad velikega števila podjetij v tekstilni in usnjarskopredelovalni panogi. Omenil je težave obrata Peka v Turnišču, katastrofo usnjarjev v Šoštanjju in še nekatere primere. "Vi ste žrtve neustreznih pogojev gospodarjenja, ki danes vladajo v naši panogi. Vendar pa vam zagotavljam, da se bo sindikat z vsemi sredstvi sindikalnega boja še naprej boril za ustrežnejše pogoje gospodarjenja v tekstilni in usnjarskopredelovalni industriji ter za ohranitev delovnih mest," je poudaril.

"Od česa bomo živeli do uvedbe stečajnega postopka?" "Ali si lahko že pred uvedbo stečaja zagotovimo socialno varnost na zavodu za zaposlovanje?" "Kje bomo dobili denar za šolajoče otroke?" "Kaj naj naredijo matere samohranilke?" "V našem podjetju je zaposlenih 12 zakonskih parov. Kam naj se zatečejo po pomoč te družine?" S takšnimi in podobnimi vprašanji so delavke in delavci dobesedno zasuli vodstvo podjetja in predstavnike sindikata.

Branka Jurak je pojasnila, da lahko po noveli zakona o zaposlovanju in zavarovanju za primer brezposelnosti delavec sam prekine delovno razmerje in se prijavi na zavodu za zaposlovanje, če mu delodajalec več kot tri mesece ni izplačal plače. Ob sodelovanju z inšpekcijo dela bi se tako delavci O-mode 33 lahko prijavi na zavodu za zaposlovanje že 19. marca. Predstavniki sindikatov so delavkam in delavcem predlagali tudi, naj se zatečejo po pomoč na center za socialno delo, pomoč pa jim je ponudila tudi občina.

Po končanem zboru je vodstvo podjetja poslalo vse delavke in delavce domov na čakanje. Skupaj z odločbo so dobili tudi potrdilo, da jim podjetje dolguje plačo za januar in februar in da jim ne bo moglo izplačati nobene plače več. Sedaj si vsi - delavci in vodstvo skupaj - želijo, da bi sodišče za podjetje čim prej uvedlo stečajni postopek.

Tomaž Kšela

Na Jamstvenem skladu Slovenije pričakujejo letos več kot deset tisoč vlog delavcev, ki v stečajnih postopkih ali postopkih prisilne poravnave ne bodo dobili v celoti poplačanih terjatev do svojih podjetij. Sklad, kot vemo, poplačuje neizplačane terjatve bivših zaposlenih do podjetij, propadlih po letu 1994: do tri minimalne plače za neizplačane plače in nadomestila plač za zadnje tri mesece pred koncem delovnega razmerja, pol minimalne plače za neizkoriščen dopust in eno minimalno plačo za neizplačano odpravnino. Skupaj torej največ štiri in pol minimalne plače.

Nov val zahtevkov?

Jamstveni sklad Slovenije je doslej prejel preko 37.000 zahtevkov upravičencev, rešil pa jih je preko 35.000. Letos pričakujejo več kot 10.000 zahtevkov.

Novih terjatev naj bi se nabralo okoli 8000, nerešenih pa je še okoli 2000 v preteklih letih vloženih zahtevkov. V proračunu za letošnje leto sta za poplačilo teh terjatev predvideni 2 milijardi tolarjev, ki pa verjetno ne bosta zadoščala. V skladu zato računajo na uvidenost ministrstva za delo, s katerim sicer, kot pravi direktorica sklada Lilijana Madjar, dobro sodelujejo, in pa na spremembo zakonodaje.

Od začetka delovanja Jamstvenega sklada novembra leta 1997 je na sklad prispelo preko 37.000 zahtevkov vlagateljev, ki so uveljavljali svoje pravice na podlagi zakona o jamstvenem skladu ter njegovih dopolnil in sprememb. Pričakovali so jih okoli 20.000. Polovica zahtevkov je bila vložena kar v prvih dveh mesecih, torej še v letu 1997, preostala polovica pa lani. Največ, preko 9200, jih je bilo vloženi na področju Maribora, na

področju Ljubljane skoraj 6400, v Kranju preko 5300 in v Celju skoraj 5200.

Do konca lanskega leta je sklad izdal preko 35.300 odločb, od teh jih je bilo preko 32.000 pozitivno rešenih. Denar je do konca lanskega leta dobilo 31.364 upravičencev. Sklad je do konca letošnjega februarja izdal še 1353 odločb, denar pa je do tega datuma prejelo 32.144 upravičencev.

Do konca lanskega leta je sklad izplačal za 3,8 milijarde tolarjev, pri čemer je bilo povprečno izplačilo 90.000 tolarjev; najnižje borih 118 tolarjev, najvišje pa 207.000 tolarjev. Med dobitniki je bilo tudi nekaj osmoljencev, dva denimo, ki sta v zadnjih petih letih službo izgubila zaradi stečaja kar trikrat (in jima je sklad trikrat tudi izplačal nadomestilo za neizplačane pravice). Skoraj 700 upravičencev pa je sklad nadomestilo izplačal dvakrat. Kljub veliko večjemu številu zahtevkov, kot so jih na skladu pričakovali, so zneski iz-

plačanih odškodnin v povprečju nižji od pričakovanih, ker je bilo precej terjatev delno poplačanih že v stečajnih postopkih. Lani denimo je bilo jamstvenemu skladu iz proračuna namenjenih 5,5 milijarde tolarjev, za izplačila pa so porabili 3,8 milijarde.

Na jamstvenem skladu zdaj rešujejo prispele vloge tekoče, razen nekaj sto vlog, ki se nanašajo na stečaje iz leta 1994 in kjer so podatki zelo nepopolni. Vendar se na skladu po besedah direktorice Lilijane Madjar trudijo, da bi tudi o teh zahtevkih zbrali dovolj podatkov, da bi lahko vloge pozitivno rešili.

Število vloženih zahtevkov po območnih enotah zavoda za zaposlovanje

Območna enota	Št. vloženih zahtev
CELJE	5160
KOPER	1329
KRANJ	5325
LJUBLJANA	6364
MARIBOR	9203
MURSKA SOBOTA	2372
NOVA GORICA	1178
NOVO MESTO	2884
SEVNICA	1075
VELENJE	2512
SKUPAJ	37402

Letos je bilo začeti 15 stečajnih postopkov, 4 prisilne poravnave in ena likvidacija. Od leta 1994 pa do 1998 je šlo skozi stečajne postopke, prisilno poravnave ali likvidacije preko 1050 podjetij. Največ, 78 odstotkov, je bilo stečajnih postopkov, od katerih se jih je 22 odstotkov (predlani in lani pa že 30) zaključilo takoj, ker stečajna masa ni zadoščala niti za pokritje stečajnega postopka. Na jamstveni sklad so vložili zahteve upravičenci iz več kot 700 podjetij.

Stečajni postopki, pravi Lilijana Madjar, so večinoma zelo dolgotrajni. Konec lanskega leta jih še ni bilo zaključenih 628, ki so se vlekli že več kot tri leta, nekaj pa jih je bilo začeti že v letu 1991.

Sklad je do zdaj obravnaval vloge upravičencev iz več kot 600 podjetij in v 363 podjetjih vstopil v položaj delavca kot upnika in iz tega naslova pridobil skoraj 160 milijonov tolarjev. Ta sredstva zaenkrat pripadajo proračunu, v prihodnje pa naj bi jih, po predvideni spremembi zakona o jamstvenem skladu, jamstveni sklad uporabljal neposredno, kot svoj "prihodek". Ta sredstva utegnejo biti že v letošnjem letu še kako dobrodošla.

V državnem zboru je v postopku predlog zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o stečaju, prisilni poravnavi in likvidaciji. Če bo sprejet, bo morda letos izgubilo zaradi stečajeve podjetij, ki imajo več kot 12 mesecev blokiran račun, delo okoli 7000 delavcev in bodo morda vsi imeli zahteve do jamstvenega sklada. Če bo tako, bo letos zahtevkov jamstvenemu skladu precej več kot deset tisoč.

B. R.

Davek na dodano vrednost – vstopnica za Evropo (4)

Ekonomski in socialni ukrepi zoper stranske učinke

Vprašanje, kako bo novi davčni sistem vplival na cene in inflacijo ter posledično na življenjsko raven prebivalcev, je burilo duhove, odkar je postalo nesporno, da bomo uvedli davek na dodano vrednost in trošarine. Da bo življenjski standard prizadet, ni dvoma. Močno pa so se razlikovala mnenja o tem, ali bi bilo zato treba uvesti nižje davčne stopnje, ali pa bi bilo bolje z višjimi stopnjami pobrati več davščin od bogatejših državljanov in uvesti dodatne oblike socialnih pomoči in korektivov. Vlada se je odločila za srednjo pot. Nižjo davčno stopnjo (ta velja za živila, zdravila, medicinske pripomočke, stanovanjsko gradnjo, pogrebne storitve itd.) je s prvotno predvidenih 9 odstotkov znižala na 8, splošno davčno stopnjo pa z 22- na 19-odstotno stopnjo. Predlagala pa je tudi nekaj ukrepov na socialnem in dohodkovnem področju, s katerimi bi se zmanjšal ali morda celo izničil vpliv davka na dodano vrednost in trošarin na življenjsko raven prebivalstva.

Zagovorniki višjih davčnih stopenj, ki med drugim trdijo, da je vlada podlegla socialni demagogiji politikov in ni upoštevala strokovno utemeljenega prvotnega predloga, uporabljajo vsaj dva argumenta.

Za socialno demagogijo pri uvedbi 8-odstotne nižje davčne stopnje naj bi šlo zato, ker najprej sliji sloji večino svojih prejemkov dobivajo iz socialnih transferov v proračunu. Davčna razbremenitev bo torej bolj koristila bogatejšim, ki si že tako lahko

privoščijo več dobrin kot revnejši sloji prebivalstva. Z višjimi davki pa bi država lahko pobrala večji delež proračunskih sredstev (bogatejšim prebivalcem) in z lahkoto pokrila socialne transfere revnim.

Drugi argument v prid višjim stopnjam je zatiiranje sive ekonomije, bolje rečeno, njeno spreminjanje v redno ekonomijo. Višji ko je davek na dodano vrednost, manj konkurenčni so tisti, ki za opravljeno storitev ali prodano blago ne izdajajo računov, saj država pri povračilih davka prizna samo pravilno izdan račun dobavitelja.

Izračuni vlade sicer kažejo, da vpliv novega davčnega sistema na rast cen ne bo tako velik, kot so sprva pričakovali. Knjige na primer naj bi se zaradi uvedbe 8-odstotnega davka namesto sedanjega 5-odstotnega, podražile za 1,6 odstotka, zdravila za 1,7 odstotka, živila pa samo za 0,7 odstotka. Tudi glede inflacije je vlada zelo optimistična. Napoveduje, ob nekaterih ekonomskih in finančnih ukrepih, ki jih pripravlja, manj kot desetodstotno inflacijo. Bomo videli.

Vlada je pripravila nekaj ukrepov na socialnem in dohodkovnem področju. Na področju družinske politike je predlagala spremembe sistema otroških dodatkov, na področju sistema davčnih olajšav pa naj bi prišlo do sprememb dohodkovne zakonodaje. Davčna olajšava in novi otroški dodatek naj bi po mnenju vlade učinkovito zaščitila družine pred ne-

gativnimi vplivi davka na dodano vrednost, to je pred povišanimi cenami in rastjo inflacije. Oba ukrepa naj bi predvsem olajšala bremena pri preživljanju otrok v dohodkovno šibkejših družinah, družinah s številnimi otroki in starešem samohranilcem.

V državnem zboru je že zakon o starševstvu in družinskih prejemkih, s katerim bi bil urejen velik del družinskih dajatev. Novi otroški dodatek pa naj bi bil odvisen od števila otrok (bi bil pa različen za prvega, drugega, tretjega itd. otroka) in od višine družinskih prejemkov. Vlada navaja, da bo novi otroški dodatek v povprečju za trideset odstotkov višji od sedanjega.

Družine z vsaj tremi otroki imajo zdaj pravico do olajšave pri davku ob nakupu avtomobila. To olajšavo bo po uveljavitvi davka na dodano vrednost zamenjal univerzalni družinski dodatek za velike družine. Prejemale ga bodo družine z najmanj tremi otroki enkrat na leto ne glede na višino družinskega dohodka. Vlada pa namerava povišati vrednost darila ob rojstvu otroka za sto odstotkov in starševski dodatek za trideset, to pa zaradi ukinitve davčnih olajšav pri nekaterih izdelkih za dojenčke.

Negativne posledice uvedbe davka na dodano vrednost na življenjski standard zaposlenih pa naj bi omilil, tako vlada, tudi sistem usklajevanja plač z rastjo cen. Na potrebo po usklajevanju plač zaradi skoka cen po uvedbi davka na dodano vrednost opozarjajo tudi sindikati. Gospodarstvo pa nad tem seveda ni navdušeno.

V gospodarstvu niso več tako zelo zadržani do uveljavitve novega davčnega sistema sredi prihodnjega leta. Vprašanje pa je, ali bo uspelo pripraviti kakih dvajset podzakonskih predpisov in ali se bo tako gospodarstvu kot državi uspelo dovolj dobro pripraviti na novi davčni sistem.

V davčni upravi trdijo, da s tem ne bo težav.

B. R.

Sindikata je pomagal rešiti podjetje

Peter Rztresen, predsednik sindikata v Begradu, o razcvetu podjetja in vlogi sindikata pri njem

Med belokranjskimi podjetji, ki jih je kriza po razpadu Jugoslavije močno prizadela, je bil tudi Begrad, največje tamkajšnje gradbeno podjetje. Vendar se je uspelo postaviti na noge in danes uspešno trži tudi na širšem slovenskem prostoru. In na Hrvaškem. O podjetju in delu sindikata v njem smo se pogovarjali s predsednikom sindikata Petrom Rztresenim.

Rztresen je na začetku povedal, da ima podjetje zdaj zaposlenih okoli 240 delavcev. Letos so ustanovili delniško družbo v Novem mestu, Begrad Črnomelj je njena hčerinska družba. Begradovo je tudi podjetje AB gradnja v Ozlju na Hrvaškem. Podjetje ima zaposlenih okoli 60 delavcev iz Hrvaške in Bosne, v glavnem kvalificiranih, kjer Slovencev primanjkuje (zidarjev, tesarjev, železokrivcev itd.).

"Na pomanjkanje poklicev smo sindikati dosti opozarjali na sejah republiškega odbora sindikata delavcev gradbene dejavnosti. Vendar se v tej smeri, kot kaže, ni kaj dosti premaknilo, ker so v celi Sloveniji nabrali za en sam razred zidarjev. Tako čez deset, petnajst let ne bomo imeli svojega gradbenega delavca, ki bi lahko zagrabil za zidarsko žlico," je poudaril Peter Rztresen.

Zato se v gradbenih podjetjih dviguje starostno povprečje zaposlenih. V Begradu, pravi Rztresen, je to povprečje zlasti pri zidarjih presežilo 40 let.

"Potrebno bi bilo torej spodbuditi zanimanje mladih za poklice v gradbeništvu. Pa tudi poskrbeti za beneficirano delovno dobo," trdi Rztresen. "Ministru za delo Tonetu Ropu smo povedali, da bi bilo ob reformi pokojninskega sistema treba razmišljati o beneficiranem delovnem stažu v gradbeništvu, ker je v teh poklicih veliko poklicnih bolezni in izčrpanosti."

Na vprašanje, zakaj se je sedež podjetja preselil v Novo mesto, je Rztresen odvrnil, da so bili v to prisiljeni, saj v Beli krajini še zdaleč ni dovolj dela. Če tega ne bi naredili, bi šla polovica zaposlenih na cesto. Podjetje je pred krizo imelo 366 zaposlenih. Precej ljudi se je potem upokojilo, nekaj se jih je prezaposlilo, tudi v privatništvu.

"V planu pa imamo do leta 2002 zaposliti nove delavce, da jih bomo imeli 300, pokrivali pa bi Belo krajino, Dolenjsko in področje Karlovca, Ozlja in Duge Rese na Hrvaškem," je dodal Rztresen.

Peter Rztresen: Odnosi med sindikatom in vodstvom so najboljši v vsej Beli krajini, morda tudi v Sloveniji. Skupaj smo v krizi reševali podjetje, zdaj skupaj žanjemo rezultate.

Peter Rztresen je predsednik sindikata že sedem let in meni, da so bila ta leta za sindikat uspešna. Sindikat je precej pripomogel, da je podjetje uspešno prebrodilo največjo krizo.

"V Beli krajini smo prvi ustanovili svet delavcev. Vanj sem postavil pol izvršnega odbora sindikata, sam pa sem tudi podpredsednik sveta delavcev. Svet delavcev in sindikat dobro sodelujeta in lahko rečem, da imam stvari pod nadzorom. Če je potrebno, imamo skupne seje. Predsednica sveta delavcev pa je članica nadzornega sveta."

"Kakšen je odnos vodstva do sindikata in sveta delavcev? Ali je v redu ali pa je treba kdaj tudi 'poriniti'?"

"Odnosi z vodstvom podjetja so najbolj urejeni v celi Beli krajini, mogoče pa tudi v Sloveniji. Krizo smo skupaj prebrodili, skupaj smo sejali in zdaj skupaj žanjemo. Bil je nekaj težkih zim, pa smo se odločili v podjetniški kolektivni pogodbi, da so plače pozimi 80-odstotne, zato pa se to poročuna poleti. Nabere se nadur in večje stimulacije. Povprečje plač pa je 96.000 tolarjev neto.

Kot predsednik sindikata sem zadovoljen z načinom dela uprave. Dosti se pogovarjamo o strategiji podjetja. Enkrat mesečno imamo sejo, nanjo po potrebi povabimo direktorja. Upam, da bo tako šlo še nadaljnjih dvajset let, potem pa grem v penzion (smeh)."

"Koliko od zaposlenih je vključenih v vaš sindikat?"

"Članov imamo 180, drugega sindikata pa ni."

"Ozirnice ne priskrbite?"

"Kar se tega tiče, imamo posojila prek delavske hranilnice, katere soustanovitelji smo. Ozirnica poteka vse leto, stalno kaj nabavljamo. Za novo leto dobijo člani sindikata pakete, lani v vrednosti okoli 4000 tolarjev. Vsakemu članu dobro dene taka pozornost."

"Kako so na to gledali nečlani? Ali se je članstvo po taki akciji kaj povečalo?"

"Ja, je bilo zanimanja. Ob zboru sindikata sem denimo naredil še sindikalno zabavo, na kateri sem vabil nečlane, ki so seveda tudi prišli na zabavo, naj se vpišejo v sindikat. Tudi tu smo imeli uspeh."

"Ali je sindikat aktiven tudi pri organiziranju športno-rekreativnih dejavnosti zaposlenih?"

"Da. Nogometno ekipo imamo kar uspešno, na igrah delavcev gradbenih dejavnosti redno zasedamo visoka mesta, tudi zmagali smo že. Pa izpadli na samem začetku tudi. V tenisu pa smo osvojili tretje in drugo mesto. Prvikrat letos pa smo šli na smučanje, vendar tu nismo ne vem kako dobri. V nogometu pa imamo precej delavcev iz Hrvaške in Bosne, med katerimi so tudi dobri nogometaši."

"Predsednik sindikata v nekem podjetju ima lastni službeni avto. Tega pri vas najbrže ni?"

"Če službeni avto potrebujem, ga dobim. Imamo precej službenih avtov, in če je nujno, avto dobim."

"Ali ste profesionalni predsednik sindikata?"

"Ne, nisem. Za delo v sindikatu imam 24 ur na mesec plus čas za republiški sindikat itd. Če pa hočeš biti uspešen predsednik, moraš porabiti še precej prostega časa. Na pogajanja moraš biti dobro pripravljen. Direktor ima v pomoč vse mogoče službe, sindikalist pa je sam."

B. R.

Preobremenjena sodišča

Na sodiščih se je v minulih letih nabralo za več kot pol milijona nerešenih zadev, med njimi večina takih, ki bi jih bilo treba reševati v izvensodnem postopku

Eden največjih očitkov Evropske unije Sloveniji je šel na račun silne počasnosti našega pravosodnega sistema, saj je na sodiščih več kot pol milijona zaostalih primerov. Toda minister za pravosodje Tomaž Marušič in predsednik vrhovnega sodišča Mitja Deisinger sta minuli teden na tiskovni konferenci dejala, da po primerljivih primerih nimamo nič večjega zaostanka kot sodišča v Evropski Uniji. Dodala sta še, da se je v zadnjem letu storilnost sodišč precej povečala, tako da skupaj z nekaterimi spremembami v pravosodnem sistemu, ki se že pripravljajo, najkasneje v štirih letih zaostankov tako rekoč ne bo več.

Naša sodišča namreč obravnavajo tudi spore, ki se v svetu rešujejo zunaj sodišč, in taki sta na leto skoraj dve tretjini vseh sodnih primerov. Gre za 228.000 primerov sodnih izvršb in 140.000 zemljiško-knjižnih zadev.

Ko bo zemljiška knjiga prenesena na računalnike, to se že pospešeno dela, in ko bo zakonodaja dala možnost posameznikom, da pridobijo državno koncesijo za sodnega izvršitelja, bo s pleč sodnikov padlo veliko breme, ki zdaj duši delo sodišč.

Sicer pa se je hitrost reševanja sodnih primerov v zadnjem letu na sodiščih povečala za deset odstotkov.

Sindikalna lista

Marec 1999	Gospodarske dejavnosti (temelj je SKP za gospodarstvo) SIT	Javni sektor* (nekdanje negospodarstvo) SIT
Prvi del		
1. Dnevnice		
- cela dnevnic		
- (nad 12 do vključno 24 ur odsotnosti)	3.500,00	3.693,00
- polovična dnevnic		
- (nad 8 do 12 ur odsotnosti)	1.750,00	1.846,00
- znižana dnevnic (od 6 do 8 ur)	1.218,00	1.285,00
2. Kilometrini (od 27. 3. 1998 dalje)	35,94	35,94
3. Ločeno življenje	66.025,00	53.909,00
4. Prenosičice - Povračilo stroškov prenočevanja do višine zneska po predloženem računu, ki ga odobri delodajalec		
5. Regres za prehrano (od 1. 1. 1999)		
- po SKPGD (na delovni dan)	537,00	537,00
Drugi del		
1. Jubilejne nagrade		
- po SKPGD (delo pri zadnjem delodajalcu)		
- za 10 let	53.311,00	45.321,00
- za 20 let	79.967,00	67.981,00
- za 30 let	106.622,00	90.641,00
2. Odpravnina ob upokojitvi	330.126,00	495.198,00
oziroma dve plači delavca, oziroma tri plače delavca, če je to zanj ugodnejše		
3. Solidarnostne pomoči		
- po SKPD - ob smrti delavca	99.038,00	90.641,00
- ob smrti v ožji družini	49.519,00	-
4. Minimalna plača (od 1. 1. 1999)	68.233,00	68.233,00
5. Zajamčena plača	39.082,00	39.082,00
6. Regres za letni dopust		
- najmanj	102.000,00	84.800,00
- delavci s plačo pod 110.000,00 SIT na mesec	-	102.000,00

1. Javni sektor tudi v okviru gospodarskih dejavnosti izplačuje ločeno življenje po zakonu (Uradni list RS št. 87/97).

2. V javnem sektorju se uporablja zakon, za jubilejne nagrade in solidarnostno pomoč pa kolektivna pogodba.

3. Regres za prehrano je v januarju nižji za 11,00 SIT na dan zaradi nižje rasti cen prehranskih izdelkov v decembru v primerjavi z junijem 1998. Predlog za usklajevanje regresa za prehrano dvakrat na leto in z rastjo cen prehranskih izdelkov je naš. Če bi veljala eskalacija kot za izhodiščne plače, bi bil regres za prehrano tudi v drugem polletju lani 517,00 SIT na dan. Za januar pa bi se povišal na 545,00 SIT. Dejansko smo lani imeli regres v višini 548,00 SIT na dan. Z gotovostjo ocenjujemo, da bo po prvem polletju znesek iz januarja v višini 537,00 SIT usklajen na višji ravni.

4. Regres za letni dopust za letos še ni določen, zato je zapisan dosedanj znesek.

Strokovna služba ZSSS

Tomaž Marušič in Mitja Deisinger: S povečano storilnostjo sodišč in prenosom nekaterih vrst zadev izven sodišč bo velikanski zaostanek skopnel na evropsko raven v štirih letih.

Sodišča so rešila preko 46.000 primerov več kot v povprečju minula leta.

Zaostanek sodišč se je začel močno povečevati po letu 1993. Leta 1994 so sodišča imela 317.000 nerešenih zadev, lani pa že 590.000. Sodišča na leto rešijo okoli pol milijona primerov, torej jim je lani pripadlo približno milijon zadev. V zaostanku so tudi na delovnih in socialnih sodiščih. Položaj

je že skoraj kritičen v Ljubljani, medtem ko v Mariboru te vrste spore tekoče obravnavajo. Lani je tem sodiščem pripadlo 27.628 zadev iz prejšnjih let ter 9785 svežih, prispelih med letom. Sodišča so jih lani rešila 8882 in tako jim je na začetku letošnjega leta pripadlo 28.625 nerešenih zadev, tisoč več kot na začetku lanskega leta.

B. R.

PRAVNA MNENJA IN NAŠVETI

Piše: Katarina Lavrin, dipl. iur.

Nadomestilo invalida se odmeri le enkrat

Ali ima delovni invalid II. ali III. kategorije v primeru nove sistemizacije delovnih mest, če je njegovo delovno mesto nižje ovrednoteno, pravico zahtevati novo odmero nadomestil zaradi nižje plače na drugem ustreznem delovnem mestu?

Zakon o pokojninskem in invalidskem zavarovanju v prvem odstavku 134. člena določa, da je nadomestilo zaradi manjše plače na drugem ustreznem delu enako razliki med pokojninsko osnovo, od katere bi se delovnemu invalidu odmerila invalidska pokojnina ob razporeditvi na drugo ustrežno delo, in plačo, določeno ob razporeditvi delovnega invalida na drugo ustrežno delo s pogodbo o zaposlitvi. V 133. členu zakona so določeni pogoji za priznanje te pravice, tako ima pravico do nadomestila zaradi manjše plače na drugem ustreznem delu delovni invalid II. ali III. kategorije invalidnosti, ki na podlagi priznane pravice do razporeditve oziroma zaposlitve opravlja preostali delovni možnosti ustrežno delo.

To nadomestilo se odmeri le enkrat, takrat, ko nastopijo z zakonom do-

ločeni pogoji, na novo pa se odmeri le v primeru nastanka nove invalidnosti.

Nadomestilo je samostojna dajatev iz invalidskega zavarovanja, ki ni povezano s kasnejšo delavčevo dejansko plačo. Če se delavčeva plača spremeni (zaradi prerazporeditve ali kakšnega drugega razloga), to nadomestilo ostane enako, valorizira pa se po pravilih, ki jih določa zakon.

Namen navedenih določb je v tem, da se prepreči, da bi bil delavec zaradi nastanka invalidnosti in zaradi prerazporeditve, povezane z invalidnostjo, prikrajšan pri plači. Če pa potem pride do ponovne prerazporeditve na nižje ovrednoteno delovno mesto, ki nima zveze z delavčevo invalidnostjo, ampak s potrebami delovnega procesa, je to tveganje, ki ga ni vsak delavec.

Piše: Igor Pišek, dipl. iur.

Še enkrat: Znižanje plače na podlagi splošnega akta delodajalca

Iz odmeva je razvidno, da se omenjeni Inštitut za delovna razmerja ne strinja v celoti z mojim mnenjem glede znižanja osnovne plače na podlagi splošnega akta delodajalca, ki je bilo objavljeno v NDE št. 6.

Kritika gre predvsem v dve smeri:

1. Iz članka naj ne bi bilo razvidno, ali je bilo v predmetni pogodbi o zaposlitvi določeno, ali se plača usklajuje na podlagi v splošnem aktu določenih pravil.

2. Ni znano, na čem temelji trditev, da spreminjanje plače v pravilniku o plačah ni v skladu s 3. odstavkom 43. člena SKPGd, ki o tem ne govori.

Po navedenih kritikah pa inštitut zapiše še mnenje glede vprašanja znižanja osnovne plače.

Pogodba o zaposlitvi je bila pisana na temelju obrazca GV 200-03. V pogodbi ni nobene določbe o usklajevanju plače na podlagi pravil, določenih v splošnih aktih delodajalca. Razumljivo je, da se v članku ne more zapisati vseh okoliščin, ki ne obstajajo, temveč samo tiste, ki obstajajo. Zato bi moralo biti jasno, da tovrstne določbe v pogodbi ni bilo.

- V članku se avtor med drugim

sklicuje na 2. odstavek in ne na 3. odstavek 43. člena SKPGd. Kolikor je inštitut želel, da dobijo bralci popolne in strokovno utemeljene odgovore na postavljena vprašanja, bi morali vložiti vsaj toliko napora, da ne bi površno prebral članka.

Upoštevajoč navedeno, je mnenje inštituta glede znižanja osnovne plače, ki temelji na različnih "če-jih", in v povezavi z vsebino avtorjevega članka brezpredmetno.

Še na kratko o primeru, če je v pogodbi o zaposlitvi dogovorjeno, da se plača usklajuje na podlagi v splošnem aktu določenih pravil, in o trditvi, da se lahko v takšnem primeru plača zniža:

Ena izmed bistvenih sestavin pogodbe o zaposlitvi je seveda plača. Kolikor eno izmed bistvenih sestavin pogodbe prepustimo v celoti zgolj eni izmed pogodbenih strank, to seveda nima podlage v civilistiki, še toliko manj bi to moralo veljati v delovnem pravu, katerega namen je zaščita delavca.

Sindikata kovinske in elektroindustrije Slovenije

1. Izhodiščne bruto plače po kolektivni pogodbi za kovinsko in elektroindustrijo (Ur. l. RS, št. 37/96) za JANUAR-MAREC 1999 v SIT

Zahtevnostna skupina tarifni razred	Relativno razmerje	Izhodiščna bruto plača
I. Enostavna dela	1,00	55.689
II. Manj zahtevna dela	1,12	62.372
III. Srednje zahtevna dela	1,25	69.611
IV. Zahtevna dela	1,45	80.749
V. Bolj zahtevna dela	1,60	89.102
VI. Zelo zahtevna dela	1,90	105.809
VII. Visoko zahtevna dela	2,25	125.300
VIII. Najbolj zaht. dela	2,60	144.791
IX. Izjemno pomembna najbolj zahtevna dela	3,10	172.636
Eskalacija	(Januar 99) 5,5 %	*

* Zakon o določitvi minimalne plače in o načinu usklajevanja plač, Ur. l. RS, št. 40/97, 3/98

ZAKON OMEJUJE LE RAST IZHODIŠČNIH PLAČ, NE PA TUDI RASTI MASE PLAČ!

2. Regres za letni dopust za leto 1999

(najmanj) 102.000 SIT

3. Povračila stroškov v zvezi z delom

- regres za prehrano	MAREC 1999	16.506 SIT
- dnevnice	- cela	3.500 SIT
	- polovična	1.750 SIT
	- znižana	1.218 SIT
- kilometrina (od 27. 3. 1998)		35,94 SIT

4. Nekateri drugi prejemki od 1. 1. 1998

JUBILEJNE NAGRADE:

A: PO KPD ZA SKUPNO DELOVNO DOBO

- za 10 let	45.320 SIT
- za 20 let	67.981 SIT
- za 30 let	90.641 SIT

ODPRAVNINA OB UPOKOJITVI:

425.841 SIT ali*

SOLIDARNOSTNE POMOČI:

- smrt delavca	283.894 SIT ali*
- ostalo	141.947 SIT ali*
- daljša bolezen	dogovor delodajalec in sindikat
- nadomestilo za ločeno življenje	56.779 SIT ali*

* Glej pojasnila

B: PO SKP ZA DELOVNO DOBO

PRI ZADNJEM DELODAJALCU

ena izhodiščna plača I. tarifnega razreda

ena in pol izh. plače I. tarifnega razreda

dve izhodiščni plači I. tarifnega razreda

Zaostrovanje se bo stopnjevalo

Republiški odbor SKEI je prejšnji teden obvestil svoje partnerje in širšo javnost, da je prišiljen začeti aktivnosti za deblokado pogajanj o novi tarifni prilogi kolektivne pogodbe dejavnosti.

SKEI bo najprej opravil konferenco, zatem pa izvedel sindikalni referendum o stavki v kovinski in elektroindustriji. Če bo referendum uspel, lahko že pred poletjem doživimo splošno stavko v tej zelo pomembni gospodarski dejavnosti.

Poziv poslancem

Poslanci skoraj vseh strank so se sporazumeli, da naj bi po novem 88 poslancev izvolili po večinskem sistemu, dodatnih 32 pa po dosedanjem proporcionalnem sistemu. Tako bo volk (Janša) sit, koza (poslanci, ki se bojijo za svoje sedeže) pa tudi cela. Vse bi bilo prav, če ne bi ob tem imeli vse bolj izčrpane krave, ki jo imenujemo državni proračun.

Gospodje poslanci, prav bi bilo, da takrat, ko boste povečali svoje število, sprejmete tudi zakon, po katerem bo za vaše plače lahko skupaj šlo le toliko denarja, kot ga gre sedaj. S tem dejanjem boste potrdili svoj patriotizem in dokazali pripravljenost žrtvovati se za blaginjo države in njenih podložnikov. Državljeni imamo namreč to državo, ki jo imate poslanci vseskozi na jeziku, vedno boj v zadnjem žepu.

Tugomer Kušlan

Popravek

V članku "Labodova Zala iz Idrije potrebuje državno pomoč", objavljenem v zadnji številki, se nam je pripetila neljuba napaka. Nada Mohorič ni

predsednica sindikata Zale, ampak direktorica, Tatjana Rupnik ni direktorica, ampak predsednica sindikata. V članku smo funkciji obeh nehoti zamenjali, za kar se jima opravičujemo.

SKEI je glede prodaje Jekla imel prav!!!

Albert Vodovnik je te dni prejel kopijo sporočila, ki ga je Christer Olson, član uprave Inekse, poslal Gorazdu Budi in še nekaterim drugim ljudem iz naše države.

Olson piše, da jim je njihov konkurent Aicher potrdil, da je lahko videl njihovo ponudbo za nakup Jekla (gre za 10 milijonov mark). Aicher je Ineksi predlagal, naj bi za pridobitev Štor združili sile. Aicher bi v Štorah proizvajal le grede.

Olson je v zaključek sporočila zapisal, da Ineksa ne želi nobene kooperacije z Aicherjem. Ta švedska firma želi sodečo po tem pismu, razvijati vse dele programa iz Štor, ne le grede.

F. K.

Kakšen je danes ekonomski in socialni položaj, kako velika je nezaposlenost na tem območju?

Območje Bele krajine ima tri občine, Semič, Črnomelj in Metlika. Ta prostor je zelo velik, prebivalstva in zaposlitvenih možnosti pa ni tako veliko. Imamo nekaj dobrih, nekaj srednje dobrih družb in nekatere, ki se otepajo s težavami. Nas je najbolj strah upadanja proizvodnje in posledic azijske in ruske krize. Upadanje proizvodnje je kar veliko, še hujši pa je pritisk na zniževanje cen. Te težave imajo v Iskri-Kondenzatorji Semič, kjer je položaj najbolj kritičen v zadnjih petih letih.

Med družbami, ki imajo slabše poslovne rezultate, moram omeniti še Novoteks, pa tudi Beti v Metliki zadnji čas leze v težave. Tare jih plačilna nesposobnost, po moje pa gre tudi za kopičenje zaloga.

Pravega izhoda ne najde tudi nekaj manjših družb, denimo Pion d. o. o., ki je nastala na pogorišču rudnika. Ima 20 zaposlenih. Direktor se trudi, da bi proizvodnja stekla in bila donosna, toda težave se vlečejo in ni videti prave možnosti za redno proizvodnjo in normalno izplačevanje plač.

Lani smo vse reševali brez stavk. Kaj bo pa letos?

Jožef Kočvar, sekretar območne organizacije ZSSS za Belo krajino, o ekonomskem in socialnem položaju v pokrajini in delu sindikalnih organizacij

Svetel primer lani je bil Danfoss, kako je z njim zdaj?

Na prvo mesto med uspešnimi podjetji je treba postaviti Danfoss, ki se je v enem letu prelevil iz majhne firme v giganta. Zdaj je v njem 1100 zaposlenih in to je zelo omililo nezaposlenost zlasti v občini Črnomelj. V tej občini je bil odstotek brezposelnosti izredno visok, na zavodu za zaposlovanje smo imeli 1600 prijavljenih, zdaj jih je še 950. Ko se je Belt razsul, je nezaposlenost dosegla skoraj 20 odstotkov aktivnega prebivalstva, zdaj po mojem mnenju ne presega deset odstotkov.

Uspešno podjetje je tudi Beograd, ki je s svojo reorganizacijo in širjenjem v prostoru, na Hrvaško in sklepanjem poslov s Krko ohranil svojo identiteto belokranjskega podjetja. Bela krajina je investicijsko zelo slabo območje za tako veliko gradbeno podjetje. Tu je direktor resnično naredil ogromno s svojo vztrajnostjo in tudi z dobrim sodelovanjem s sindikatom.

Sindikat je vplival na dobro poslovanje? Kako?

Rekel bi takole: kjer vodstvo razume delavce, tudi dobro sodeluje s sindikatom. Sindikat vedno lahko prispeva kak dober predlog. Kjer pa vodstva odklanjajo sodelovanje ali se organiziranju sindikata celo upirajo, tam je veliko samovolje in tudi rezultati niso tako dobri.

Lahko poveste, v kateri dejavnosti je to najpogostejše?

V največjih firmah tega ni, saj je inercija delovanja sindikatov ostala še od prej, le na novo smo se organizirali. Več težav je v manjših firmah in v novo nastalih, kjer delodajalci ne pristajajo, da bi jim v podjetju kdo "solil pamet", da bi opozarjal na pravice delavcev, na nujnost uresničevanja kolektivnih pogodb, ki jih nekateri delodajalci sploh ne znajo čitati itd.

Zdaj smo že pri pravicah zaposlenih ...

Samo nedorasli direktorji in v nezrelih družbah kršijo kolektivne pogodbe in delavcem ne priznava-

Jožef Kočvar: Na našem koncu se že kar močno pozna vpliv azijske in ruske krize, kar tudi pred sindikate postavlja precej zahtevne naloge.

Bela krajina je v zadnjih letih, od razpada Jugoslavije dalje, doživljala precej hude čase, saj se je njeno gospodarstvo težje kot drugod v Sloveniji upiralo težavnim razmeram. Ker že prej zaposlitvene možnosti niso bile velike, so stečajni podjetji v minulih letih precej spremenili ekonomski in socialni položaj v pokrajini. Tudi sindikati pri tem niso bili izjema, saj so kot po tekočem traku izgubljali članstvo. O tem, kakšen je položaj v Beli krajini danes, smo se pogovarjali s sekretarjem območne organizacije ZSSS za to pokrajino, Jožefom Kočvarjem.

jo dogovorjenih pravic. Največkrat kršijo neizplačevanje regresa v enem kosu, čeprav bi ga lahko. To je špekulativno, saj delavci, ki jim prej izteče delovna pogodba, do izplačila naslednjega dela regresa nimajo več pravice. Naslednja samovolja: da ukrajuje delavcem osebnih dohodek, ker so storili nekaj nezaslišanega za direktorja. Vzamejo mu plačo, ne da bi delavca dali v disciplinski postopek in mu dokazali krivdo. To je bil primer iz kar vidnega podjetja. Krivice se dogajajo vsakodnevno in mi jih skušamo sproti reševati.

Kako jih rešujete, se skušate najprej pogovoriti?

Imamo zelo tolerantno okolje in vodstva, kjer je mogoče na težavo opozoriti in vodstvo se potruditi in problem razreši.

Govorim o primeru, ko je bila delavcu vzeta plača ...

Tu se nismo mogli dogovoriti in smo šli na sodišče. Na sodišču imamo kakih 15 zadev, predvsem gre za neizplačevanje regresov. K sreči pa večino

podobnih težav rešimo s pogovorom z vodstvi podjetij. Bilo je precej kritičnih trenutkov, ko so delavci odhajali iz podjetij, regresa pa v celoti niso dobili.

Ko odpuščajo, tik preden bi morali izplačati drugi obrok regresa?

Da, da. Imeli smo precej teh primerov, moram pa reči, da smo jih kakih 20 uspešno rešili, v drugih primerih smo pa šli v tožbe. Ni bilo druge izbire, ko vodstva niso hotela zadeve razreševati dogovorno, na najcenejši način pravzaprav.

Ko že govorimo o krizi in dobrih podjetjih: v sindikatu opazamo upadanje proizvodnje in prihajanje gospodarske krize, podobne tisti v letih 1993 in 1994, ko je gospodarstvo v pokrajini zašepalo. Tega nas je vse skupaj kar strah.

Kako v takšnih razmerah deluje območni sindikalni svet?

Vzpostavili smo strokovni servis, ki nam že šest let kar dobro funkcionira. Pred leti smo imeli osem do deset stečajev, ki so pokrajino zelo stresli, tako članstvo kot prostor, in je bil že vprašljiv obstoj območnega odbora sindikatov. Z gospodarskim čudežem v Danfossu, če lahko tako rečem, ko smo pridobili novih 800 članov, smo se postavili na noge in zdaj normalno delujemo. V veliko pomoč so mi predsedniki sindikatov, s katerimi zelo dobro sodelujem, z nobenim predsednikom nimam spora in to jemljem za največjo vrednoto funkcioniranja sindikata v našem prostoru. Pomoč strokovnega servisa nam uspe zagotoviti vsakemu delavcu, ki jo potrebuje. Odvetnika nimamo lastnega, pač pa pogodbenega.

Imamo tudi dobro urejeno kreditiranje delavcev preko Delavske hranilnice. Tega se naši člani precej poslužujejo, ker je cenejša od bančnih kreditov.

Precej smo aktivni na področju kolektivnih pogodb. V kar lepem številu podjetij imajo podjetniške kolektivne pogodbe, na primer v Iskri, Beogradu, v Beti, v Kometu itd. Zdaj nastaja taka pogodba v Danfossu, vodstvo je ponudilo osnutek, ki pa ga bomo dogradili, ker je kar nekaj poglavij, kjer moramo kaj dodati, nekatera poglavja pa je treba dopisati.

Ali je vodstvo Danfossa ponudilo preizkorno raven pravic delavcev?

Ni vse zapisano, kar mora biti v taki pogodbi, in kar je zapisanih pravic, so na najnižji ravni. Povzeli so panožno kolektivno pogodbo, mi pa bi radi kaj več od tega. Zato pravim, da smo dobili osnutek, ki je nastal bodisi na osnovi zahtev vodstva ali pa zaradi nepoznavanja bistva kolektivne pogodbe. Ta osnutek je bolj usmerjen v represijo in ukrepe, ki jih izvaja vodstvo. Manj pa je pravic in ugodnosti za zaposlene. Prve pripombe smo že dali, dialog med nami in vodstvom pa je bil konstruktiven. Zato sem prepričan, da bo na koncu to zelo kvalitetna podjetniška kolektivna pogodba.

Organiziramo pa tudi družabne aktivnosti za prvi maj in ob novem letu ter zimske in letne športne igre po dejavnostih. Tekmuje po navadi kakih 30 ekip v petih panogah, pojavljajo se še nove, ker še v kakem podjetju uvidijo, da je to koristna dejavnost. Letos bomo imeli igre četrtič.

Glede na kritične gospodarske razmere v Beli krajini bi pričakovali, da bodo sindikati skušali položaj v kakem podjetju reševati tudi s stavko. Pa jih lani menda ni bilo.

Pri sindikalnem delu so stavke sicer pomembne. Za lansko leto moram reči, in potrkati ob les, da nismo imeli nobene. Imeli smo sicer nekaj razgovorov, ki so nakazovali, da bi do stavke lahko prišlo, vendar stavke lani ni bilo nobene. O vseh spornih vprašanjih smo se sporazumeli. To umirjanje pri reševanju sporov v lanskem letu je bila zame velika stvar. Kaj pa nas čaka ...

B. R.

Sindikat delavcev gradbenih dejavnosti Slovenije

Delavci RC Tivoli še čakajo delodajalca

Kot nam je povedal **Jernej Jeršan**, sekretar Sindikata delavcev gradbenih dejavnosti Slovenije, so se delavci RC Tivoli prejšnji teden zbrali na sedežu podjetja na Šmartinski cesti v Ljubljani. Do spontanega zbora delavcev je prišlo zaradi tega, ker lastnik podjetja ni izpolnil svojih obljub. Zaposlenim je namreč izdal le plačilne listke, denarja pa jim ni nakazal. Na roko pa jim je na račun premalo izplačanih plač za nazaj izplačal po 100.000 tolarjev.

Direktor je približno 45 delavcem pojasnil, da podjetje ni likvidno. Prosil jih je, naj potrpijo do 15. marca, ko jim bo izplačal plačo za januar, 26. marca pa še februarско plačo. Delavci so se dogovorili, da se bodo na sedežu podjetja spet zbrali 15. marca, ko naj bi direktor izpolnil prvi del obljube.

Sicer pa je podjetje RC Tivoli 1. februarja prenehalo izvajati dela. Del delavcev se je prezaposlil v druga podjetja, nekaj pa jih bo moralo iskati socialno varnost na zavodu za zaposlovanje.

F. K.

Sindikat je pomagal delavcem Pionirja Standarda

Za Pionir Standard, zadnji ostanek nekdanjega gradbenega velika Pionirja, se je prejšnji teden začel stečajni postopek. Ob uvedbi stečaja je bilo po besedah **Jožeta Mikliča**, sekretarja območne organizacije ZSSS za Dolenjsko, še skoraj dvesto delavcev. Nakaj več kot 60 jih je prevzela nova enota GPG Grosuplje v Novem mestu, napoved Begrada, da bo tudi on prevzel del Pionirjevih delavcev, pa je ostala le pri besedah.

Vsaj začasno je zato moralo na zavod precej več kot 100 delavcev, skoraj vsi iz uprave podjetja, delavcev iz gradbene operative (zidarjev, tesarjev, železokrivcev) namreč v naši državi primanjkuje.

Zaradi stisk, v katerih so se znašli zaposleni, ki so zadnjo plačo prejeli januarja za december, jim je Sindikat delavcev gradbenih dejavnosti Slovenije priskočil na pomoč. Po besedah **Jerneja Jeršana**, sekretarja republiškega odbora tega sindikata, sta pomoč za prizadete delavce poleg republiškega odbora dali tudi območni organizaciji ZSSS za Dolenjsko in za Ljubljano z okolico, vsakemu delavcu so tako izplačali po 10.000 tolarjev. Ker delavci niso imeli več denarja niti za hrano in stanovanje v samskih domovih, so postregali tudi denar v blagajnah dveh Pionirjevih sindikalnih organizacij. Tako so zaposleni v Novem mestu prejeli skupaj po 20.000 tolarjev, v Ljubljani pa po 16.500. Po besedah Jerneja Jeršana in Jožeta Mikliča so delavcem tako pomagali preživeti do aprila, ko naj bi z zavoda za zaposlovanje prejeli prvo nadomestilo. Po Mikličevih besedah pa bo pravna služba območne organizacije ZSSS za Dolenjsko in stečajnem postopku zastopala vse delavce Pionirja Standarda.

F. K.

Sindikat delavcev prometa in zvez Slovenije (SDPZ)

Prizadevanje za kolektivno pogodbo, ki edina še manjka

V Sindikatu delavcev prometa in zvez tečejo priprave na skupščino sindikata. V vodstvu republiškega odbora pričakujejo, da jim bodo sindikati podjetij in območni odbori poleg kadrovskih predlogov poslali tudi predloge usmeritev, ki naj bi omogočile utrditev sindikata in krepitev materialnega in socialnega položaja delavcev v dejavnostih prometa in zvez.

Pripravljamo tudi spremembe in dopolnitve kolektivne pogodbe za dejavnost cestnega tovornega prometa. Začasno prekinjena pogajanja se bodo nadaljevala konec marca. SDPZ ima od vseh v ZSSS vključenih sindikatov največ kolektivnih pogodb dejavnosti. S sprejetjem

kolektivne pogodbe za cestni tovorni promet bomo imeli kolektivne pogodbe za vse dejavnosti prometa in zvez.

SDPZ se aktivno vključuje tudi v postopke sprejemanj dopolnitev posameznih podjetniških kolektivnih pogodb. V Certusu Maribor pričakujemo skorajšnje nadaljevanje pogajanj o tarifnem delu podjetniške pogodbe.

B. M.

Sindikat delavcev trgovine Slovenije

Bartol še naprej sekretar

Izvršni odbor republiškega odbora sindikata delavcev trgovine se je ta ponedeljek sestal v Novi Gorici. Skupaj z območnim odborom sindikata je obravnaval razmere, v katerih delajo člani sindikata na tem obmejnem področju.

Trgovskim podjetjem na Goriškem se dogajajo prevzemi, tudi tu je precej prostocarinskih prodajaln, ki naj bi bile kmalu zaprte. Sindikalnim zaupnikom v podjetjih, kjer prihaja do prevzemov, izvršni odbor priporoča, naj zahtevajo od vodstev podjetij, da jih temeljito seznanijo z možnimi posledicami prevzemov, še posebej z nevarnostjo, da bodo nekatere vrste delavcev izgubile delo.

Izvršni odbor nasprotuje zapiranju prostocarinskih prodajaln, vsaj do takrat, ko bo naša država le pridružena članica EU. Če pa se bo Slovenija vseeno odločila za zapiranje teh prodajaln, pa sindikat zahteva od države financiranje nadomestnih programov, kjer bodo v teh prodajalnah zaposleni trgovci dobili novo delo.

Razprava na skupni seji je pokazala, da je treba delo območnega odbora sindikata trgovine za Posočje oživiti. Za to je odgovoren **Ivan Furlan Kodermac**, sekretar območne organizacije ZSSS, ki naj bi oživil tudi delo sindikata v Grosistu, Alpkomercu in manjših trgovskih podjetjih.

V torek je republiški odbor po opravljenih kandidacijskih postopkih na tajnih volitvah izvolil svojega sekretarja. To nalogo bo še naprej opravljal dosedanji sekretar **Sandi Bartol**, ki je bil edini kandidat. Republiški odbor je izvolil tudi svoje člane konference ZSSS; poleg predsednika Francija Lavrača so to postali: Zdravko Matkovič, Nevenka Knapič, Majda Marinič in Sandi Bartol.

Republiški odbor je razpravljal tudi o posledicah novega pravilnika o obratovalnem času trgovin. Ocenil je, da je obratovalni čas eden od najtežjih problemov, ki pestijo trgovce. Zaradi tega bo republiški odbor še naprej skušal doseči spremembo tega pravilnika ali vsaj drugačno ravnanje organov, ki odločajo o obratovalnem času ne glede na pravice zaposlenih.

F. K.

Uspešen pogovor z upravo Mercatorja

Delegacija sindikata delavcev trgovine se je prejšnji teden sestala s predsednikom uprave Mercatorja Zoranom Jankovičem. Delegacija, v njej je bila tudi predsednica sindikata v Mercatorju Katja Galof, je Jankoviča seznanila s prizadevanji sindikata za spremembo neugodnega delovnega časa trgovcev, ki je posledica uveljavitve novega pravilnika o obratovalnem času. Številni delavci namreč ne morejo izkoristiti pravice do dnevnega in tedenskega odmora ter do letnega dopusta.

Predsednik uprave Mercatorja, ki je zelo hitro sprejel predlog za pogovor, je podprl prizadevanja sindikata delavcev trgovine. Menil je, da pravilnik o obratovalnem času ni v interesu delodajalcev, saj jim povzroča nemalo težav. Velika trgovska podjetja so se namreč prisiljena prilagajati majhnim zasebnim trgovcem, ki v trgovinah najpogosteje delajo sami skupaj s člani svojih družin.

Zoran Jankovič je delegaciji obljubil, da se bo osebno udeležil pogovorov, na katerih bodo Mercatorjevi delavci govorili o svojih problemih v zvezi z delovnim časom. Vodstvo Sindikata delavcev trgovine Slovenije z zadovoljstvom ugotavlja, da je predsednik uprave največjega trgovskega podjetja v državi pokazal interes za sodelovanje s sindikatom. Računa, da bo ta zgled omogočil podobne pogovore tudi v drugih trgovskih podjetjih.

Sandi Bartol

Hamoreska

"Fantje, ali se zavedate, da smo ta mesec v naši tovarni dobili že za polovico manjše plače od slovenskega povprečja. To ni več žalostno, temveč naravnost smešno!" je pred dnevi pri malici v naši tovarni dejal strugar Lojze. "Ali si naš direktor predstavlja, da bomo živeli od zraka?"

"Še bolj smešno je, kakšne plače zadnje čase sami sebi izplačujejo nekateri menedžerji," je dejal rezkar Vili. "V mariborskem podjetju MTT Tekstilna tovarna Melje so člani bivše uprave zaslužili na mesec več kot delavci v celem letu, direktor ene od slovenskih bankic pa ima celo že okoli dva milijona tolarjev bruto plače. Ali ni to smešno, da ima neki nepomembni menedžer državnega podjetja trikrat višjo plačo od resornega ministra in dvakrat večjo od predsednika vlade?"

"To pa je zares smešno, ha, ha, ha ..." se je zarežal skladiščnik Rudi.

"Jaz pa vam bom povedal nekaj še bolj smešnega: v enem od javnih podjetij v Mariboru, ki je v državni lasti, vodstvo podjetja že več mesecev noče izvršiti pravnomočne odločbe delovnega sodišča ter ponovno zaposliti delavca, ki ga je podjetje pred desetletjem nezakonito odpustilo. Na ta primer je že večkrat opozoril varuh človekovih pravic, o njem pa so se razpisali tudi že domala vsi slovenski časniki. Vodstvo javnega podjetja pa se na vsa ta opozorila in na pravnomočno sodbo požvižga. Človek bi lahko crknil od smeha, ali ne!?"

"Še bolj smešno je to, da se na javno mnenje požvižga celo vlada!" je pripil mizar Tone. "Poglejte: v času javne razprave o reformi pokojninskega sistema so se vsi sindikati in domala vsi delavci opredelili proti temu, da bi dvignili starostno mejo za upokožitev. Kljub temu pa je vlada pripravila predlog, po katerem bi morali delavci za polno pokojnino delati do 65. leta starosti, delavke pa do 63. leta, ne glede na delovno dobo. Fant, ki se je pri 15 letih zaposlil kot fizični delavec, bi moral potemtakem za polno pokojnino naporno delati kar 50 let. Dekle, ki se je po osnovni šoli zaposlilo v tekstilni industriji, pa bi moralo za polno pokojnino šivati

na normo kar 47 let. Povejte, ali ni to več kot smešno! Še nobenemu politiku ali vladarju ni uspelo toliko let niti vladati, čeprav je to mnogo lažje kot delati."

"Ha, ha, ha ... Ne govorite več teh smešnih stvari, sicer mi bo počil trebuh!" se je krohotal kurir Peter. "Tako se nisem nasmejal že od takrat, ko je televizija iz državnega zbora prenašala razpravo o interpelaciji. Sicer pa so se televizijski prenosi iz parlamenta pri nas spremenili že v pravo televizijsko nanizanko o interpelacijah. In prav je tako! Če imajo ženske Esmeraldo in Kasandro, zakaj tudi moški ne bi imeli svoje televizijske nadaljevanke, ali ne?"

"Presneti dedci, ali mislite, da se ženske nič ne zanimamo za politiko," je takoj povzdignila glas kuharica Špela. "Res pa je, da sama televizijske nadaljevanke o interpelacijah ne gledam, saj v njej ne nastopa noben pravi dedec, ampak sami mečkači. Zato tudi ni čudno, da noče v njej nastopati nobena ženska! Sicer pa, ali ni to smešno, da v naši vladi ni nobene ženske! Očitno imajo dovolj drugega, bolj pametnega dela ..."

"Jaz pa vam povem samo to: vse kar se ta čas dogaja v naši politiki, je smešno," je dejal strugar Lojze. "O katerikoli temi iz naše dnevne politike bi se pogovarjali, ob vsaki bi se lahko od srca nasmejali."

"Ha, ha, ha ..." smo se vsi smejali.

"Ne razumem!?" se je oglasila praktikantka Suzana. "Govorite same žalostne stvari, zraven pa se smejite. Tega zares ne razumem!"

"Počakaj, da se neham smejati. Ha, ha, ha ... Takoj ti bom pojasnil," je dejal skladiščnik Rudi. "Ti si še mlada in ne veš, kakšna je bila in je od nekdaj usoda oblasti in oblastnikov: po politvah so ljudje nad njimi naravnost navdušeni, čež čas so samo še priljubljeni, sčasoma postanejo nepriljubljeni, nato jih začnejo ljudje sovražiti, na koncu, preden odletijo s svojih položajev, pa so samo še smešni. Ha, ha, ha ..."

Iz dnevnika delavca Jožeta

Pri nas postaja vse smešno

Nasmejmo se šalam naše-ga zvestega bralca Janeza Žalika iz Turnišča

Sodobna gradnja

"Kako si zadovoljen z novim stanovanjem v bloku?"

"Ni slabo, samo stene so pretanke!"

"Kako to veš?"

"Zadnjič sem ženo vprašal, ali je bil kdo pri nas, ko sem bil na službeni poti, pa so mi hkrati odgovorili vsi štirje sosedi!"

Davni časi

"Prodaj nekaj zelo lepih umetniških slik."

"Iz katerega obdobja so?"

"Iz časov, ko sem še imel denar!"

Na razstavi

"Kaj misliš, ali je na sliki sončni vzhod ali zahod?"

"Zahod!"

"Kako si to ugotovil?"

"Poznam slikarja. Še nikoli ni vstal pred poldnevom!"

Iskrenost

"Bila sem nora, ko sem se poročila s teboj!"

"Seveda, jaz pa bedak, ker tega takrat nisem opazil!"

Ritiznojčan

"Mama, ali ni čudno, da se očetu vedno vrti v glavi?"

"To je zato, ker rad malo spije ..."

"Že, že, vendar on pije ritiznojčana!"

Ljubezen na prvi pogled

"Vedno se zaljubim na prvi pogled."

"Verjetno si nato večkrat razočaran!?"

"To že, vendar prihranim veliko časa ..."

Pesimist

"Draga, na nocojšnjem koncertu bom pel samo zate!"

"Ne bodi pesimist, morda pa so za tvoj koncert vendarle prodali kakšno karto."

Šala tedna

Skopuh

"Slišal sem, da imate v vašem podjetju zelo nizke plače. Ali je vaš direktor zares tak skopuh?"

"Še večji. Tudi smeje se samo na tuj račun!"

INDUSTRIJSKA DEMOKRACIJA

STROKOVNA REVUIJA ZA DELAVSKE PREDSTAVNIKE IN MENEDŽERJE V SODOBNEM PODJETJU
NAŠ CILJ JE PODJETJE, V KATEREM BODO VSI ZAPOSLENI RAZMIŠLJALI KOT LASTNIKI!

VSE, KAR MORATE VEDETI O SISTEMU DELAVSKE PARTICIPACIJE

Že tretje leto vsak mesec na 32 straneh:

Razmišljanja, nasveti, priporočila in odgovori najvidnejših slovenskih strokovnjakov ter aktualne informacije za potrebe vsakodnevne prakse

Letna naročnina za 12 številk znaša 8.400 SIT. Naročila sprejemamo na naslov: Studio participatis, Bavdkova ul 50, 4000 Kranj ali po faksu 064 310-626.

Skupinski štart tekme v smučarskih tekih; potekala je v izjemno težkih vremenskih razmerah.

Sindikat delavcev gradbenih dejavnosti Slovenije

Najboljši gradisovci

Tradicionalnih, že 31. zimskih športnih iger Sindikata delavcev gradbenih dejavnosti Slovenije (SIG Rogla 99) prejšnjo soboto na Rogli se je udeležilo prek 500 tekmovalcev. Čeprav je skrbnim organizatorjem nagajalo vreme, so tekmovanje v veleslalomu in tekih na smučeh izpeljali brez zapletov. Izkazal se je tako pokrovitelj, Rudis iz Trbovelj, ki letos slavi 40-letnico, kot tudi Smučarski klub Unior.

Največ udeležencev je bilo iz Gradisovih podjetij, ki so verjetno tudi zaradi tega pobrala ekipno zmago. Po besedah **Jerneja Jeršana**, sekretarja sindikata delavcev gradbenih dejavnosti, je tekmovanje pokazalo, da so se gradbeni delavci pripravljeno družiti tudi v času, ko imajo njihova podjetja zelo veliko dela. Mogoče je uspešno tekmovanje tudi znailec boljših časov v tej dejavnosti.

F. K.

Direktor Rudisa Ludvik Hribar med člani organizacijskega odbora.

Predsednik sindikata delavcev gradbenih dejavnosti Slovenije Mijo Popovič predaja organiziranje naslednjih iger Ludviku Traunerju.

Družabnega srečanja po koncu tekmovanja se je udeležilo prek 550 tekmovalcev in spremljevalcev. Ostali so kar dolgo, saj so čakali tudi na to, da so cestarji usposobili cesto za vrnitev v dolino.

Na fotografiji so najhitrejše v teku na smučeh, pokale je priskrbel republiški odbor sindikata.

Zmagovalci v skupini moških, starejših od 50 let.

Rezultati:

Tek na smučeh, ženske:

skupina C: 1. Marica Videtič (Gradis), 2. Tonca Vidrag (GPG Grosuplje), 3. Metka Pogorelnik (PAGR Maribor); **skupina B:** 1. Veronika Taškan (Gradbincec Kranj), 2. Marinka Lapuh (Gradis), 3. Suzana Jeromel (FAGR Maribor); **skupina A:** 1. Urška Petje (PUP NIVO Celje), 2. Janja Otoničar (SCT Ljubljana), 3. Nataša Bertonec (Gradis);

Tek na smučeh, moški:

skupina D: 1. Franc Naglič (Gradbincec), 2. Janez Markovič (GPG), 3. Viki Vrankar (Ingrad Celje); **skupina C:** 1. Benedikt Rupnik (Zidgrad), 2. Niko Svoljšak (Tehnik), 3. Roman Dolar (Gradbincec); **skupina B:** 1. Andrej Štrukelj (FAGR), 2. Borut Macuh (FAGR), 3. Iztok Zupančič (Gradis); **skupina A:** 1. Mitja Bratina (PUP NIVO), 2. Marko Renčelj (FAGR), 3. Peter Ozmič (Gradis);

Veleslalom, ženske:

skupina D: 1. Alenka Rojnik (Gradis), 2. Marjeta Tomažin (Cementarna Trbovlje), 3. Karolina Adam (Rudis); **skupina C:** 1. Draga Pretnar (Gradbincec), 2. Karmen Humar (Salonit Anhovo), 3. Marica Zorman (Gradbincec); **skupina B:** 1. Miranda Božja (Salonit), 2. Tanja Podgoršek (PUP NIVO), 3. Zdenka Šubic (SCT); **skupina A:** 1. Petra Garantini (Rudis), 2. Monika Ržen (Gradis), 3. Janja Otoničar (SCT)

Veleslalom, moški:

skupina D: 1. Aleksander Carli (Zidgrad), 2. Ciril Čopi (Gradbincec), 3. Andrej Ponikvar (Gradbincec); **skupina C:** 1. Boris Vodopivec (SCT), 2. Dragan Knežević (SGP Zasavje), 3. Dušan Gorišek (Gradis); **skupina B:** 1. Franc Mastrl (Paperino Škofja Loka), 2. Janez Štrovs (IBT PIN Trbovlje), 2. Janez Milavec (Kograd Dravograd); **skupina A:** 1. Borut Močilnik (Kograd), 2. Dimitrij Konradi (PUP NIVO), 3. Rok Mlakar (Gradis)

Zveza svobodnih sindikatov Slovenije organizira izobraževalni seminar

“Kakšna naj bo učinkovita organiziranost zaposlenih lastnikov”

Cilji:

Aktiviranje sindikalne dejavnosti na področju lastništva zaposlenih, seznanjanje z možnimi oblikami organiziranja zaposlenih lastnikov, pomoč pri izkoriščanju potencialnih prednosti lastništva zaposlenih v slovenskih podjetjih.

Namembnost:

Seminar je namenjen sindikalnim zaupnikom, ter drugim predstavnikom sindikalne organiziranosti, notranjim delničarjem, članom svetov delavcev in delavskim predstavnikom v nadzornih svetih gospodarskih družb.

Čas in kraj izvedbe:

Seminar bo 8. aprila 1999 v Domu sindikatov na Dalmatinovi 4, v Ljubljani, sejna soba 16 v I. nadstropju

VSEBINA:

Od 9.00 do 9.15. ure
Uvod v seminar: Vanda Rešeta, vodja izobraževanja pri ZSSS.

Od 9.15. do 10.45 ure

Tema I:

Zakaj naj bi sindikati spodbujali lastništvo zaposlenih?

- obseg in trendi na področju lastništva zaposlenih v svetu in v Sloveniji
- povezanost lastništva zaposlenih in sodobne organizacije dela
- lastništvo zaposlenih in druge oblike sodelovanja zaposlenih (sodelovanje pri upravljanju in poslovnih rezultatih)
- sindikat, svet delavcev in delavski direktor v podjetjih v lasti zaposlenih v Sloveniji

Od 11.00 do 12.30 ure

Tema II:

Zakaj in kako naj se organizirajo zaposleni lastniki?

- individualne pravice zaposlenih lastnikov
- kratkoročni in dolgoročni interesi zaposlenih lastnikov in drugih lastniških skupin
- posledice neorganiziranega nastopanja in delovanja notranjih lastnikov
- možne oblike organiziranja in nastopanja zaposlenih lastnikov v skladu z Zakonom o prevzemih
- družba pooblaščenka
- izkušnje in načini organiziranja notranjih delničarjev v Veliki Britaniji (pomen trustov)

Od 12.30 do 13.45: odmor

Od 13.45 do 15.15 ure

Tema III:

Notranji trg delnic kot pomembna varovalka dolgoročnega obstoja lastništva zaposlenih

- udeleženci trgovanja
- način in pravila trgovanja
- določanje cene delnic
- financiranje in likvidnost notranjega trga delnic

Od 15.30 do 17.00 ure

Tema IV:

Kaj je potrebno, da bo lastništvo zaposlenih prispevalo k uspešnosti podjetij

- pravice in odgovornosti zaposlenih lastnikov
- načini oblikovanja lastniške kulture zaposlenih

- komunikacijski sistem v podjetju v lasti zaposlenih (oblike, mediji, udeleženci)
- kontinuirani proces izobraževanja v lasti zaposlenih (vsebine, načini, izvajanje)

Predavateljica:

dr. Aleksandra Kanjuo Mrčela, docentka in raziskovalka na Inštitutu za družbene vede pri Fakulteti za družbene vede.

Metode:

predavanja, razprava, obravnava primerov, igra vlog in simulacija procesa odločanja o lastniški strategiji podjetja.

Rok za prijavo:

Prijave za seminar na izpolnjeni prijavnici pošljite na naslov: Zveza svobodnih sindikatov Slovenije, Dalmatinova 4, Ljubljana, najkasneje do 31. marca 1999.

Seminar bomo izvedli, če bo najmanj 18 prijav; če bo prijav več, bo mo preostale prijavitelje uvrstili na naslednji seminar.

Kotizacija:

Cena seminarja, ki vključuje tudi strokovno gradivo in osvežilne napitke, znaša 10.000 SIT za posameznega udeleženca. Prijavnici za seminar je treba priložiti potrdilo o plačani kotizaciji. Kotizacijo nakažite na ŽR Zveze svobodnih sindikatov Slovenije, št. 50101-678-47511. Na virmanu pod namen nakazila dodatno priložite "Seminar I sklic na številko 05.

Dodatne informacije:

Odgovore na dodatna vprašanja in pojasnila v zvezi s tem seminarjem dobite pri Vandi Rešeta na telefonski številki 061/316-489 in pri Jožici Anžel na številki 061/13-10-033, int. 282 in 061/316 489. Faks: 061/13 34 279 ali 061/317 298.

Vanda Rešeta,
 vodja izobraževanja pri ZSSS

PRIJAVNICA za izobraževalni seminar "Kakšna naj bo učinkovita organiziranost zaposlenih lastnikov" 8. aprila 1999 v Domu sindikatov v Ljubljani

Ime in priimek: .....

Datum rojstva: .....

Izobrazba, stopnja izobrazbe: .....

Naslov doma: .....

Zaposlitev: naziv in naslov družbe: .....

- delovno mesto: .....

Član sindikata dejavnosti Slovenije: .....

Član sveta delavcev: DA NE

Delavski predstavnik v nadzornem svetu: DA NE

Funkcije v sindikatu družbe oz. zavoda: .....

Predsednik sindikata družbe: DA NE

Drugo (navedite): .....

Telefonska številka - doma: ..... - v službi: .....

Žig in podpis odgovorne osebe:

Datum: .....

Nova Delavska enotnost	ZELO KONIČAST ČEVELJ	PISEMSKA OVOJNICA	ZAJEDAVSKI GRM, PTIČJI LIM	POSMEHLIVO LITERARNO DELO	George ? GREH GOSPODA ANTONA	BOJNI STRUP	BRITANSKI PEVEC (Tom)	TERME PRI PADOVI
SNOP UREJENE SLAME ZA POKRIVANJE STREH					DOMOVINA ČAROVNICE KIRKE			
VELIKA MAČKA IZ S IN J AMERIKE					KRAJ PRI DOMZALAH			
TRESKA					NAJDALJŠA FR. REKA			
ZGORNJI DEL OBRAZA					SLOVENSKI SLIKAR (France)			
NEPREMIŠLJENOST					KITAJ. IME ZA MAKAO			
1					SUMERSKA BOGINJA PLODNOSTI			

Avtor: Drago Ronner	SALA	KOSTUMOGRAF	HITRA ROGATA STEPSKA ŽIVAL	LANA TURNER	MERA ZA RITEM V GLAS. GRŠKI BOG PASTIRJEV		POLOPICA Z MADAGASKA POSUŠENA STEBLA OMLAČEN. ŽITA			DAN VSTAJE MAKEDONCEV PROTI TURKOM	PODZEMNI ŽUZKOVED
MAJHEN KIRURŠKI NOŽ						HRIVAŠKA IGRALKA KISIČ			PRVI RIMSKI ZALOŽNIK		
OSEBA, KI POVEZUJE POSNETKE V FILMU						VESELJE	INDUSTRIJSKA RASTLINA		MANJ ZNANA BRITANSKA IGRALKA	KRAJ PRI LJUBLJANI	LOJZE ROZMAN
ESTONEC			IGRALKA RALJUAN				ŠIRJAVA		PRIPRAVNIK ZA DUHOVNIŠKI POKLIC		NEM.-AVSTR. SLIK. (Konrad)
SLOVENSKI ESEJIST IN UREDNIK (Bojan)			AM. REŽISER ROACH		FRANCOSKI REŽISER (Roger)				NAGRADNA KRIŽANKA ŠT. 10	LUKA V ALŽIRIJI	
NIČLA, NIČ					MESTO NA PORTUGALSKEM				POSODA ZA MOLŽO	SLA, NAGON	GORSKI REŠEVALNI COLN
DIRKALIŠČE PRI BOLOGNI					URADNI SPIS	SREDIŠČE VRTENJA	BREZBOŽNICA		POSAMEZEN ORGANIZEM		
DEL ČEPČA S KATERIM SE UDARJA			RAKEV			ROBERT ALTMAN		STAR SLOVAN		ANGLEŠKI LOGIK IN MATEMATIK (George)	NINA IVANIČ
NADAV			ZMIKAVT					KAR SE ODSEKA			AMERIŠKI PISATELJ FERBER
						TRENJE			JAP. PISATELJ (Kobo)		KRIUH IZ AJDOVE MOKE, AJDOVEC
						ŠTRITOF NIKO			FR. POLITIK (Georges)		

2											ZAMISEL
ŠKOTSKI IGRALEC CONNERY									AMERIŠKI IGRALEC (Alan)		
TOMO CESEN								BIBLJSKI OČAK		ORANŽADA	NEON
MAJSKI HROŠC								BIZMUT			OZIRALNI ZAIMEK
JAPONSKA LUKA NA HONŠUJU										BAT. TOLKAČ	
										HRVAŠKO LETOVIŠČE PRI OPATJI	

GESLA NAGRADNE KRIŽANKE št. 10 (11. 3. 1999):

1: .....

2: .....

.....

Gesla iz današnje nagradne križanke napišite na označena polja, izrežite in pošljite nalepljena na dopisnici na naslov: Zveza svobodnih sindikatov Slovenije – Svet, Dalmatinova 4, Ljubljana. Tudi tokrat je nagrada 5000 tolarjev, zato ne pozabite napisati svoj točen naslov in davčno številko. Upoštevali bomo pravilne rešitve, ki bodo prispele do ponedeljka, 22. marca 1999.

Pravilna rešitev gesel iz 7. letošnje številke Nove Delavske enotnosti: 1. KATARINA ČAS, 2. KATJA TRATNIK, 3. SINEKURA. Nagrado 5000 tolarjev prejme Milica Klisarič, Stantetova 10, 3320 Velenje. Nagrado bomo poslali po pošti.

SALOMONOV
UGANKAR
IZHAJA VSAK PETEK!
BOGATE NAGRADE!